

GAZETA TURYSTYCZNA POGRANICZA

Numer 2 2019 | za darmo

DOLNY ŚLĄSK

Dolny Śląsk? To nie tylko Wrocław, rozsięte po regionie zabytki kultury, w tym zamki i pałace, ale też przepiękne Sudety.

OPOLSKIE

Opolskie to piękne góry, rzeki i jeziora, stare lasy i bory, pełne zabytków i rozrywek miasta, nietypowa regionalna kultura, a przede wszystkim – niepowtarzalny klimat i przyjazna turystom atmosfera.

CZESKY WŚCHODNIE – KRAJ KRALOWOHRADECKI

Region Hradec Králové oferuje największe czeskie góry lub fascynujące miasta skalne.

MORAWY PÓŁNOCNE I ŚLĄSK

Odwiedź unikalne atrakcje techniczne Moraw Północnych i Śląska, które znajdują się na Technotrasy.

MORAWY ŚRODKOWE

Poza największą atrakcją, która przedstawia miasto Olomuniec ze światowym dziedzictwem UNESCO, Środkowe Morawy oferują również wiele innych miejsc wartych zobaczenia. Najlepsze naturalne skarby można znaleźć w PLA Litovelské Pomoraví, które można odkryć pieszo, na rowerze lub nawet z tratwy. Nie zapomnij zatrzymać się w jaskiniach Javoříčské i pobliskim zamku Bouzov.

SUBREGION ZACHODNI

Euroregion Silesia leżący na terenie Subregionu Zachodniego, to wspaniałe atrakcje, niezapomniane imprezy, podróż po niesamowitych miejscach.

CZESKY WŚCHODNIE – KRAJ PARDUBICKI

Czeski Wschód – raj dla miłośników koni, militarna historia, zabytki i przygody rowerowe.

BESKIDY ORAZ ŚLĄSKIE

Beskidy to góry idealne dla każdego, bardziej i mniej doświadczonych turystów, kilkadziesiąt kilometrów dobrze oznakowanych szlaków daje spore możliwości do organizacji ciekawych wycieczek. Dla turystów szukających większych emocji i adrenaliny czeka Babia Góra, zwana Królową Beskidów.

JESINIOKI

Najwyższe morawskie góry Jesioniki są rajem turystycznym i rowerowym dla wszystkich miłośników górskich szczytów i wspaniałych widoków na okolicę.

ŚLĄSK CIESZYŃSKI (PL)

Zapraszamy na polską stronę Śląska Cieszyńskiego, regionu oferującego wiele atrakcji dla turystów spragnionych pięknych górskich panoram oraz aktywnych form turystyki. Doskonałe warunki oferują beskidzkie pasma Błatniej, Równicy, Baraniej Góry, Czantorii i Stożka.

ŚLĄSK CIESZYŃSKI (CZ)

znajduje się na pograniczu północno-wschodniej części Moraw Północnych i Śląska. Najbardziej atrakcyjną częścią regionu jest Beskid Cieszyński, który jest popularnym miejscem turystycznym. Możesz odwiedzić tutaj klonowe wzgórza, Velká Čantoryja, Gírová, Kozubová, Ostrý, Studeničný. Przez obszar przepływa rzeka Olsza.

www.tourism-pl-cz.eu

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014–2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

ODKRYJCIE SKARBY LUDZKIEJ KREATYWNOŚCI W JESIONIKACH

Jesioniki i Góry Rychlebskie są nie wątpliwie idealnym miejscem dla miłośników górskiej przyrody i ruchu na świeżym powietrzu. Rzesza Pradziada i sąsiednie góry graniczne ukrywają jednak i inne skarby. Są one dostojnie posiane wyjątkowymi budynkami, które często zawierają aż niewiarygodne historie miejscowych obywateli.

Aż dwoma narodowymi zabytkami kulturalnymi szczyty się miejscowość uzdrowiskowa Velké Losiny. Najstarsza fabryka papieru w Europie Środkowej produkując ekskluzywny ręczny papier już niewiary-

godnych czterysta lat i nie na próżno stara się o zarejestrowanie na Liście światowego dziedzictwa UNESCO. Przy odwiedzinach późnorenansowego zamku wielkokołosińskiego nie zapomnijcie obejrzeć na przykład najstarsze dwumiejscowe nosze na świecie. Do kategorii późnorenansowych pozaalpejskich zamków arkadowych należy również kompleks Chateau Goldstein w Brannej. Długie lata upadająca pamięć odrodziła się jako zamkowy hotel butikowy. Możliwe jest go również tylko zwiedzić za pomocy przewodnika. Bardzo oryginalnie reprezentuje nordycki renesans w Jesionikach zamek w Brunta-

le. Jego plan ma kształt sektora kręgowego, a arkadowy dziedzińiec wybudowany jest do trójkątu. Jednak nawet wnętrza zamku warto jest odwiedzić.

Unikalnym przykładem architektury ludowej na Śląsku jest kosiarnia w Karlovicach u Vrbna pod Pradziadem, która należą również cieszy się najwyższym stopniem ochrony. I dlaczego kosiarnia? Na początku był budynek jednak młynem młotkowym, ale od 1725 r. produkował on kosy, sierpy, druty i inne narzędzia rolnicze.

Naprawdę wyjątkowe skarby architektoniczne odkryjcie również w Gó-

rach Rychlebskich. Na skalistym cyplu nad śląskim Javorníkiem znajduje się narodowy zabytek kulturalny, zamek Jánský vrch. Przyjemnym spacerkiem można z niego dojść do Raczej doliny (Račí údolí). Tam wśród zieleni można zobaczyć kolorami i eleganckimi krzywymi roztańczony budynek Tančírna.

Wędrując przez Jesioniki i Rychlebskie Góry zajrzyjcie też do miejscowych kościołów i kaplic. Może was zaskoczy jakie skarby one ukrywają. Kaplica w Lipkách u Rýmařova uważana jest za perłę północnomorawskiego baroku, kaplica na Kapličkovém vrchu w Malé Morávce

zawiera unikalny malowany sufit kasetonowy, i umiejętność mistrzów cieśli można podziwiać w drewnianych kościołach miejscowości Klepáčov, Žárová i Maršíkov. Wśród rarytasów Rychlebskich znajduje się kościół św. Josefa w Žulové, którego dzwonnica wystaje z wieży średniowiecznego zamku. Warto również wspomnieć o kościele parafialnym w niemal zapomnianej miejscowości Travná w pobliżu polskiej granicy. Autorem budynku jest architekt ratusza wiedeńskiego i jeden z najważniejszych twórców XIX wieku Friedrich von Schmidt! 📍

ŠUMPERK – MAŁY WIENIEŃ

O historii miasta Šumperk można dowiedzieć się poprzez opowieści związane z willami i pałacami doniosłych mieszczan, zbudowanych w XIX i na początku XX wieku. Dlaczego miasto zdobyło przydomek Mały Wiedeń? Co ukrywa się za jego prosperowaniem? Dlaczego dał Karl Seidl zburzyć fragment murów miejskich i dlaczego przydał się rodzinie Oberleithnerów pożar szpitala šumperskiego? Odpowiedzi czekają na Was podczas wycieczki szlakiem Śladami Małego Wiednia.

Już od czasu założenia miasta w drugiej połowie XIII wieku, kiedy zaczęły powstawać cechy sukiennicze i tkackie, była produkcja wyrobów włókienniczych podstawą gospodarczą miasta. W 1708 r. Cesarz Józef I nadał tkaczom

šumperskim przywilej, który pozwolił im produkcję tkanin typu mezulan, barchet i trip. Na produkcję tripu, błyszczącej tkaniny używanej głównie na ubrania świąteczne, Šumperk miał nawet monopol w ramach monarchii habsburskiej.

Tę wyjątkową pozycję zaczęło jednak miasto pod koniec XVIII wieku stopniowo tracić. Indywidualni rzemieślnicy nie byli w stanie konkurować rozszerzającej się produkcji manufakturowej. A jednak ich wysoki poziom wiedzy i tania siła robocza przywabiły do Šumperka wiedeńskiego kupca Klapperotha, który w 1785 r. założył jedną z pierwszych manufaktur sztruksowych. Jego udany biznes zastosowywali podczas XIX wieku i inni przedsiębiorcy. W 1900 r. w mieście znajdowało się około 20 dużych i średnich fabryk lnu i jedwabiu.

W związku z rewolucją przemysłową i wzrostem majątku obywateli šumperskich znacznie się zmienił i wygląd miasta. Wymagania mieszczanin na mieszkanie znacznie wzrosły, co doprowadziło do fali odbudowy i budowania nowych obiektów. Rozwój miasta zmienił także powszechne zwyczaje i normy społeczne. Podczas gdy pod koniec XVIII wieku było prawie nie do pomyślenia, aby elitarny członek społeczności mieszkał poza murami określającymi centrum miasta, sto lat później przedsiębiorcy dawali swoje wille budować właśnie na przedmieściach, które zapewniały dosyć miejsca na ozdobne ogrody. Inspiracją dla tych budynków znaleźli podczas swoich podróży handlowych w ówczesnej stolicy austriackiej monarchii Wiedniu.

Wycieczka szlakiem nazwanym Śladami Małego Wiednia - tak miasto pod koniec XIX wieku zostało nazwane podróżnikiem Janem Havelką z Loštic - podczas półtorej godziny zaprowadzi was z budynku dawnej biblioteki miejskiej, zbudowanej w latach 1893-94 przez farmaceutę šumperskiego Eduarda Hackla, do parku Smetanovy Sady, zaprojektowanego przez ogrodnika Engelberta Zdenka, który wysoko się na ogrodnika w mieście Kroměříž, i pewnego czasu nawet służył w Watykanie u osobistej straży papieża.

Po drodze zatrzymajcie się na przykład u Willi Siegla, przeżywanego Zamkiem próżności. Według świadectwa założyciela muzeum Šumperka Hansa Höniga, autorem projektu siedziby wpływowego rodu tkaczy šumperskich

był wiedeński architekt duńskiego pochodzenia Theophil von Hansen, uważany za jednego z najważniejszych architektów nowoczesnego stylu greckiego w Atenach. Jednak niektórzy eksperci odrzucają autorstwo Hansena. Pod zachowanymi planami podpisany jest budowniczy šumperski Josef Bayer. Obecnie w willi z ozdobnym ogrodem znajduje się internet Średniej Szkoły Medycznej Šumperk.

Okręg wycieczkowy, zawierający w sumie 24 miejsc, mogą goście Šumperka sami odwiedzić za pomocą planu, który jest dostępny w Centrum Informacyjnym Šumperk w budynku teatru, za pośrednictwem aplikacji mobilnej i od czerwca do września wraz z przewodnikami. 📍

MIEJSCA W JESIONIKACH DOSTOSOWANE DLA DZIECI

Niech kto chce co chce mówić, ale wycieczkowanie z dziećmi wymaga odwagi i cierpliwości. Co jest dla nas wypragnioną wycieczką do przyrody, może być dla naszych dzieci dość niezabawne. Istnieją jednak miejsca w Jesionikach, Górach Rychlebskich i pod Kralickim Śnieżnikiem, gdzie na pewno nie będą się nudzić.

Ścieżki edukacyjne z dziećmi

Jeśli uwielbiacie wycieczki górskie, na pewno wydacie się z dziećmi na szlaki edukacyjne, które w Jesionikach Grubych stworzyła spółka Actaea. Przyrodnicze i kulturowe dziedzictwo gór jesionickich prezentowane jest w relaksujący i zabawny sposób. Okolice Pradziada można zwiedzić z krasnoludkiem z Petrovych kamieni, a Jesioniki między Ramzovou i Červenohorskim siodłem z Koprníčkem. Wielkim kotłem przewodzi mały skaczący „owad” chvostok Jeseníka Filiformis. Z dzieła spółki Actaea pochodzi również ścieżka edukacyjna Biała Opava lub ścieżka nazwana Doliną Lapków z Drakova wijąca się około Czarnej Opawy z Mnichova u Vrbna pod Pradziadem przez Drakov na Rejvíz, która jest idealna również dla rowerów z wózkami. Na Rejvízie na pewno pójdziecie i z tymi najmniejszymi dziećmi na spacer drewnianym chodnikiem do Wielkiego Jeziora Mechowego, którego torfowiska powstały już 7000 lat temu.

W pobliskim centrum uzdrowiskowym Priessnitz można wybrać się z dziećmi na odkrywanie tajemnic wierzchu Studniční, i to na przykład dzięki Szlakowi Żywej Wody, Szlakowi Vincenza Priessnitza lub Szlakowi

dziecięcemu. Można także odwiedzić Gaj Wróčki Ozdrowy, gdzie ukryty jest wspaniały labirynt.

W miejscowości Kouty nad Desnou znajduje się ścieżka edukacyjna dla dzieci Rysia Skála, opowiadająca bajkę o zagubionej samicy rysia z młodymi. Już przy wejściu do kompleksu zobaczycie drewniany posąg rysicy Reny, ale sama trasa dwukilometrowa obtaça się wokół Niedźwiedziej Góry (Medvědí Hora). Chociaż stworzona w górzystym terenie, jest trasa bardzo łatwa i odpowiednia nawet dla najmłodszych dzieci.

Pieszko, rowerem lub z wózkami spacerowym można zdołać 4,5-kilometrową trasę szlaku ekologicznego w Švagrovie u Vernýřovic. Obejmuje on interaktywne i interesujące zajęcia, które sprawią, że podróż będzie zabawna nie tylko dla dzieci.

Za bajkowymi stworzeniami i aniołami

Wędrowną Tulinkę, krasnoludka Kokeša, czarodzieja Dobrodzieja i wielu innych można spotkać w Magicznym lesie w Šumperku. Z lasu podmiejskiego skierujcie się Szlakiem Anielskim, obłożonym wielkimi rzeźbami aniołów, do Aniołarni w Rejcharticach. W pobliżu miejscowego kościoła wiejskiego znajdziecie Anielską łąkę z tuzinem tych niebiańskich istot.

Ten sam szacunek dla rzemieślniczych rzeźbiarskich odczujecie również w Pradziadskiej galerii u Halouzků w Jiřkově u Rýmařova. Nawet dzieci ucieszą się z pięciuset rzeźbionych statuet, między którymi znajdują się i rzeźby zwierząt domowych i egzotycznych. W ogrodach galerii dzieci mogą ba-

wić się na huśtawkach, drabinkach lub karuzelach.

Za siłą wody

Stańcie się średniowiecznymi poszukiwaczami złota w Skansenie poszukiwaczy złota w pobliżu Złotých Gór (Zlaté Hory). Skansen z funkcjonalnymi replikami średniowiecznych młynów górniczych ze ścieżką edukacyjną Dolina złotych galerii znajduje się w malowniczej dolinie rzeczki Olešnice. Być może właśnie tam zaskoczy was działanie młynów zasilanych wodą na tyle, że będziecie chcieli odkryć tajemnicę siły wody osobiście. W takim przypadku koniecznie trzeba odwiedzić Park wodny Mamutik. Poznacie tam prawa

Archimedesesa, jaz tyrolski, zgubione koło lub sposób działania młota. W Dolní Moravie możecie do syta eksperymentować ze strumieniem wodnym w drewnianych korytach, śluzach, młynach wodnych i beczkach.

Gdzie odwiedzić zwierzątka

A może byście tylko chcieli godzinami oglądać szlachetny ruch jeleni, podrapać je pod brodą, oferować smakołyki, które zjedzą prosto z ręki? Takie marzenie spełnił wam ferma jeleni w Děřřichovie u Jeseníku. Na powierzchni 14 hektarów porusza się ponad sto jeleni, łani i ich młodych. Rzadkością pobliskiego FaunaParku w Lipová-lázně są wolno latające papugi. W Lipovej jednak można

spotkać także Diega, tygrysa ussuryjskiego! Dobrze się zabawicie z rodziną lemurów lub parą surykatek. Dalszymi mieszkańcami są również dwa kuguary, makaki, gibony, małe marmozety, kangury, strusie, żółwie, lamy, sowy i czarne łabędzie. W Jesionikach jednak można znaleźć się także w środku afrykańskiej sawanny. W małej wiosce Jelení, zaledwie jedenaście kilometrów od Vrbna pod Pradziadem, znajduje się małe prywatne muzeum Afryki. W niepozornym dwupiętrowym budynku znajdują się ponad dwa tysiące eksponatów owadów, ptaków i dużych zwierząt Europy i Afryki. Wśród miejscowe rzadkości należy żyrafa, nosorożec, a nawet niedźwiedź polarny. 📍

MIASTO OŁOMUNIEC

Uniwersyteckie miasto Ołomuniec to najobszerniejszy po Pradze miejski rezerwat zabytków w Republice Czeskiej. Właśnie dlatego to stutysięczne miasto często nazywano „małą Pragą”. Ołomuniecka dominanta, Kolumna Trójcy Przenajświętszej, znajduje się od 2000 roku na liście zabytków UNESCO. Przewodnik turystyczny Lonely Planet oznaczył Ołomuniec jako nr 1 wśród skrytych zabytków Europy (50 Secret Gems of Europe).

Co musicie zobaczyć

Najbardziej znaczące ołomunieckie zabytki skupione są w miejscu Górnego i Dolnego Rynku oraz Placu Wacława. Górny Rynek zdominowany jest przez Kolumnę Trójcy Przenajświętszej (UNESCO) i budynek ratuszu z zegarem astronomicznym. Górny i sąsiadujący Dolny Rynek jest otoczony pałacami renesansowymi i barokowymi opowiadającymi dzieje bogatej historii miasta. Podziwiać możecie też unikatowy zespół fontann z antycznymi motywami. Zaledwie parę kroków od

Górnego Rynku wznosi się wyjątkowa budowla gotyckiego kościoła św. Maurycego, która szczyli się jednymi z największych organów w Europie dzięki czemu co roku we wrześniu odbywa się tu Międzynarodowy Festiwal Muzyki Organowej.

Między Górnym i Dolnym Rynkiem możecie wtopić się w romantyczne uliczki napotykając kościół św. Michała z trójcą barokowych kopuł uwieńczających charakterystyczną panoramę miasta lub kaplicę św. Jana Sarkandra, gdzie w miejscu byłego więzienia śmierć męczeńską poniósł ksiądz Jan Sarkander. Kiedy następnie przejdziecie przez ulicę Uniwersytecką, dalej wzdłuż torów tramwajowych i pójdziecie do góry ulicą Dómską, zobaczycie monumentalną nowogotycką katedrę św. Wacława i teren byłego pałacu Przemysłodów, w którym obecnie mieści się Muzeum Archidiecezjalne. Muzeum jako jedyne w Republice Czeskiej uzyskało oznaczenie „Dziedzictwo Europejskie” (European Heritage Label). Muzeum wyróżnia się nie tylko niepowtarzalnością i zakresem zbiorów opowiadających dzieje prawie tysiącletniej kultury duchowej Archidiecezji Ołomunieckiej, ale też bogatą historią nadaną jego położeniem na terenie ołomunieckiego zamku. Miejsce jest połączone z morderstwem czeskiego

króla Wacława III w 1306 roku i pobyt kompozytora W. A. Mozarta, który skomponował tu 6 symfonię F-dur. Niedaleko Placu Wacława możecie też zwiedzić Pałac Biskupi będący jedyną publicznie udostępnioną siedzibą arcybiskupa w Europie środkowej.

Zwiedzanie miasta z przewodnikiem

Centrum Informacji Ołomuniec, umiejscowione w budynku ratusza, oferuje w przeciągu całego roku szeroką skalę tras zwiedzania miasta z przewodnikiem lub audio-przewodnika dla wycieczek indywidualnych bądź grupowych. Miasto możecie poznać też w sposób niekonwencjonalny na rowerowym barze piwnym, pojazdach segway, rowerach i rowerach czterosobowych bądź z pokładu łodzi lub pontonu.

OŁOMUNIECKIE ŚWIĘTO BAROKU

(7.–28. 7. 2019)

Ołomunieckie Święto Baroku to zawsze wyczekiwane wydarzenie lata. Teatralno-operowy spektakl z oryginalnymi dziełami oper barokowych odbywa się w unikatowej na skalę światową replice teatru barokowego.

JARMARK BOŻONARODZENINOWY W OŁOMUŃCU

(22. 11.–24. 12. 2019)

Jarmark Bożonarodzeniowy to tradycyjne wydarzenie z niepowtarzalną atmosferą w centrum historycznego Ołomuńca. Możecie się spodziewać bogatego programu z popularnymi zespołami wszystkich gatunków muzycznych, teatru dla małych i dużych, zwyczajów adwentowych, atrakcji z minionych epok, rzeźbionej szopki i śpiewania kolęd. Produkty połączone ze Świętami Bożego Narodzenia i zimą, bogatą ofertę potraw i słynny poncz oferuje ponad sto stoisk. [📍](#)

KRÁLICKI OBSZAR FORTYFIKACYJNY

Fenomen, który żyje przez cały rok

Gdzie w Czechach znajdziesz największą koncentrację XX-wiecznych fortyfikacji? W králickim obszarze fortyfikacyjnym (králická pevnostní oblast)! Leży między kotłą malinik i ziemską bramą.

Z jakich muzeów się składa? Są to twierdza artyleryjska Bouda, twierdza Hůrka, schron piechoty K-S 5 U potoka, K-S 8 U nádraží, K-S 14 U Cihelny, ale także Muzeum Vysoký Kámen, Muzeum Wojskowe Lichkov, Muzeum Wojskowe Králicky czy Miejsce Pamięci Ofiar Internowania (Památník obětem internace). Bez wątplenia ten wyjątkowy obszar stał się prawdziwym fenomenem, który żyje dzięki staraniom wielu pasjonatów przez cały rok. Ulubione są np. wspólne weekendy muzeów i miejsc pamięci, które odbywają się od kwietnia do października, z zasady w każdy ostatni weekend miesiąca. Co się wtedy dzieje? Otwierane są zwykle niedostępne części muzeów, przedłużone są godziny otwarcia, zawsze czeka tu wiele atrakcji i niespodzianek. Można spotkać tu przewodników w historycznych mundurach i z bronią,

zobaczyć przeróżne wystawy, spróbować specjalnych tras zwiedzania czy podziwiać liczne prezentacje sprzętu wojskowego. Największą imprezą odbywa się w regionie Králicko co roku pod koniec sierpnia pod nazwą Akce Cihelna. Także tym razem nie zabraknie wielu pokazów wojskowych zorganizowanych przez kluby wojskowo-historyczne, głównie o tematyce II wojny światowej, ale także zobaczyć można pokaz czeskiego wojska czy zintegrowanego systemu ratowniczego. Więcej do zobaczenia między 16 i 18 sierpnia.

www.kpo1938.com
www.akcecihelna.com

POSMAKUJ (NIE TYLKO) REGIONU PARDUBIC

W sobotę 10 sierpnia 2019 w Pardubicach na pewno nie będziesz się nudzić

Tego dnia w parku Na Špici (Sportovní park Pardubice) rozpoczyna się Pardubická juniorka, a na torze wyścigowym zmierzą się konie i jeźdźcy w ramach III kwalifikacji na Wielką Pardubicką steeplechase (Velká pardubická). Prawdziwych smakoszy nie może za to brakować na trzeciej edycji Festiwalu Smaków, Zapachów i Rzemiosła (Festival chutí, vůní a řemesel). Pomimo tego, że na pardubickim zamku trwa remont, jego dziedziniec ciągle jest świetnym miejscem do unikatowego spotkania regionalnych producentów. Zaprezentują oni najlepsze ze swoich warsztatów, ogrodów, sadów i kuchni. W Festiwalu Smaków, Zapachów i Rzemiosła tradycyjnie wezmą udział dziesiątki certyfikowanych producentów. Zresztą certyfikat Stowarzyszenia

Marek Regionalnych jest warunkiem uczestnictwa. Czy wiesz, że w turystycznym regionie Pardubic funkcjonują dwa oznaczenia certyfikowanych produktów? Jedno to KRAJ PERNSTEINÓW produkt regionalny, drugi to GÓRY ŻELAZNE (ŽELEZNÉ HORY) produkt regionalny. Z regionalnych produktów wymienić można np. piwo Železnohorský ležák, Třemošnickie makarony, Kunětickie lody czy produkty mleczne z farmy Apolenka. Na festiwal zapraszani są jednak producenci z całego kraju, poznasz więc nie tylko specjały z Czech Wschodnich. Przez całe popołudnie na zamku będą odbywać się przeróżne warsztaty, nie zabraknie moderowanych rozmów z producentami czy prezentacji serii produktowych. Przyjdź na pardubicki zamek i zobacz, co jesz!

www.topardubicko.cz
www.czechywschodnie.info

ORZEŻWIENIE, WYPOCZYNEK I ROMANTYKA. TO WSZYSTKO W JEDNYM MIEJSCU

Odpuść wśród pięknej przyrody, orzeźw się w malowniczej dolinie rzek i stawów rybnych, przeżyj romantyczne chwile w górach lub nad wodą!

Dokąd wybrać się na przyjemne plażowanie? Zdecydowanie nad Pastvinską zaporę! Nocleg znaleźć można na campingu Šlechtův palouk. Bez wątpienia spędzisz tu pełen relaksu urlop. Dobrym pomysłem jest wypożyczenie łódki czy roweru wodnego poznanie w ten sposób wszystkich zakątków jeziora. Nie można zapominać, że Pastviny to także raj dla wędkarzy! Dzieciom z pewnością spodoba się pociąg na kołach

Pastviňáček, który jeździ wokół jeziora i zapoznaje podróżnych z historią tego interesującego miejsca. Na przyjemną kąpiel można liczyć w jeziorze Dlouhý, które jest częścią Lanškrounských stawůw rybnych. Dla dzieci przygotowano centrum linowe z różnymi przeszkodami, na których przetestują swoją zręczność i sprawność fizyczną. Odpocząć można także przy stawie Broumar, przy którym znajduje się camping i kąpielisko. Orzeźwiająca będzie także wizyta na kąpielisku w Dobrušce lub w niedawno wyremontowanym Aquaparku w Ústí nad Orlicí. Tutaj można relaksować się na łózkach do masa-

żu, a dzieci chętnie przetestują różne wodne atrakcje. Romantyczne chwile czekają na Ciebie w czasie wieczornej kąpeli, podobnie jak w jednym z najbardziej romantycznych miejsc tutejszych gór Ziemskiej Bramie w kanionie Dívokiej Orlice. Wzdłuż koryta rzeki, gdzie ochłodę zapewni kilka sadzawek, prowadzi ścieżka edukacyjna, która w czasie romantycznego spaceru zaprowadzi Cię do Kładki Przemysłowców (Pašerácká lávka) lub do Skały Ledňička (Ledňičkova skála) z jaskinią. Przekonaj, że u nas przeżyjesz jeszcze więcej.

www.goryorlickie.cz
www.czechywschodnie.info

PO CZESKO-MORAWSKIM POGRANICZU NA ROWERZE, PIESZO LUB CYKLOBUSEM

Lubisz jeździć na rowerze i szukasz pomysłu na kolejną wycieczkę? Wybierz czesko-morawskie pogranicze.

Region, który poza romantycznymi miastami takimi jak Litomyšl, Polička, Svitavy, Vysoké Mýto i Moravská Třebová oferuje także zachwycającą przyrodę z gęstymi lasami, łąkami, stawami rybnymi i piaskowcowymi miastami skalnymi, poprzecinany jest gęstą siecią tras rowerowych i szlaków turystycznych. Do ulubionych miejsc należą Touloucovy maštale z kilkoma wieżami widokowymi i specjalnymi trasami, które przeznaczone są przede wszystkim do rowerów górskich, pagórkowaty region Žďárskich vrchůw na Poličsku czy dolina rzeki Křetínki w okolicy zamku Svojanova. Możesz wybrać się na przejażdżkę po krainie stawów rybnych obok Vysokiego Mýta czy wydrapać się z Litomyšla aż do wieży widokowej na Kozlovskim vrchu. Atrakcyjne trasy turystyczne znaleźć można także na obszarze leśnym Brand oraz w okolicy Svitav, skąd po malowniczej

dolinie dojechać można aż do wieży widokowej Járy Cimrmana w Březovej nad Svitavou. W tyle nie pozostaje także Moravskotřebovsko z wyjątkowym systemem Hřebečských Sčiežek Kopalnianych (Hřebečské důlní stezky) i popularnymi trasami turystycznymi w regionie Křenova czy Jevíčka. Lekko pofalowany krajobraz Czesko-Morawskiego Pogranicza to idealny teren nie tylko dla rodzin z dziećmi czy do rekreacyjnej jazdy na rowerze, bo coś dla siebie znajdą także bardziej wymagający sportowcy. Jeśli jednak chcesz oszczędzać siły, ale jednocześnie zobaczyć najciekawsze cele turystyczne, przez całe lato kursuje aż pięć cyklobusów. Kiedy turystyczne autobusy dla turystów i rowerzystów wyjeżdżają na swoje trasy? Już 1 czerwca! A po terenie Czesko-morawskiego Pogranicza będą przemieszczać się co weekend aż do 29 września.

pl.ceskomoravskkepomezni.info
www.czechywschodnie.info

JEZIORO LES KRÁLOVSTVÍ ZE STULETNIĄ ZAPORĄ NA ŁABIE

Kilka kilometrów od miejscowości Dvůr Králové nad Labem, w górę rzeki w kierunku na Hostinné rozciąga się sztuczne jezioro Les Království (wcześniej zwane też Jeziorem Těšnovským).

Zaporę budowano w latach 1910–1919, przede wszystkim z myślą, aby położyć kres niszczącym powodziom na Łabie. Dziś przyciąga ona turystów swoją baśniowo piękną architekturą.

Misterne wieżyczki oraz pozostałe elementy zapory świadczą o wyjątkowej wrażliwości naszych przodków, którzy nie poprzestali na aspektach technicznych, ale zadbałi również o walory es-

tetyczne wznoszonej budowli. Niedaleko zapory znajduje się parking oraz kilka drobnych punktów gastronomicznych i restauracji, z których jedna

mieści się w willi należącej niegdyś do kierowników budowy zapory.

www.prehrada-les-kralovstvi.cz

POTŠTEJN – SIEDZIBA RYCERZA MIKOŁAJA

Leżąca u stóp Gór Orlickich malownicza miejscowość Potštejn to ulubiony cel wycieczek miłośników turystyki górskiej, spływu rzeczno-jeziornego, jazdy na rowerze i wszelkiej maści turystów.

Na wzgórzu wznoszącym się nad głęboką doliną Dzikiem Orlicy znajdują się rozległe ruiny zamczyska należą-

cego niegdyś do rycerza-rabusia Mikołaja, który ponoć zakopał tu skarb. Właściciel pałacu potštejńskiego hrabia Chamaré kierując się tą legendą, poszukiwał skarbu z takim zapałem, że o mało nie zburzył samego zamku. O kapryśkach hrabiego Chamaré opowiadają w zabawny sposób przebra-

ni w kostiumy przewodnicy w pałacu barokowym w Potštejnie. Warto też zajrzeć do miejscowego browaru, który zdobył sobie sławę daleko poza granicami regionu.

www.potstejn.cz
www.zamekpotstejn.cz

TWIERDZA I SKANSEN GÓRNICZY W ŽACLÉŘU

Olbrzym u stóp Karkonoszy – tak nazywano jedną z największych twierdz, wchodzącą w skład fortyfikacji czechosłowackich z późnych lat 30. XX wieku.

Solidna twierdza na wznoszącym się nad miastem Žacléř stoku miała chronić tereny czechosłowackie przed wtargnięciem wojsk niemieckich. Jednak w 1938 roku, w obliczu zawarcia Układu Monachijskiego, rozpoczętej już budowy zaniechano. Pasjonaci z miejscowego klubu historii wojskowej udostępnili twierdzę, włącznie z rozległą częścią podziemną, w której widoczna jest technika i stopniowe etapy budowy twierdzy. W niedalekim skansenie górniczym mieszczącym się na terenach dawnej kopalni węgla ka-

miennego można zwiedzić część podziemia, obejrzeć wyposażenie kopalni oraz wspiąć się na liczącą 52 metrów wieżę szybową, z której rozciąga się piękny widok na panoramę Karkonoszy i otaczających je szczytów.

www.stachelberg.cz
www.djs-ops.cz

ZAPRASZAMY NA ZAMEK HUMPRECHT

Położony niedaleko miejscowości Sobotka zamek myśliwski Humprecht to ważna atrakcja i jeden z symboli Czeskiego Raju.

Zbudowany w latach 1666–1668 dla Humprechta Jana Černína z Chudenic przez Włocha Carla Lurago, zamek ten wzniesiono na nietypowym planie elipsy i wyposażono w wieżę zakończoną tureckim półksiężycem. Na pierwszym piętrze mieści się sala jadalna o wysokości 16 metrów i wyjątkowych walorach akustycznych, a piętro wyżej podziwiać można wspaniały krajobraz Czeskiego Raju z galerii widokowej. Żądni zwiedzania miłośnicy zabytków mogą ponadto wybrać się do leżącego zaledwie 4 kilometry za Humprechtem zamku Kost, który zaliczany jest do najpiękniejszych zamków w Czechach.

www.humprecht.cz

PODRÓŻ DO GWIAZD W CYFROWYM PLANETARIUM W HRADCU KRÁLOVE

Na południowych obrzeżach miasta Hradec Králové znajduje się oryginalny budynek przypominający kształtem latający spodek – planetarium cyfrowe.

System pięciu specjalnych projektorów rzutuje na kopułę sklepienia sali wykładowej trójwymiarowy obraz noc-

nego nieba i kosmosu. Dzięki wysokiej jakości oprogramowaniu przewodnik potrafi przedstawić na życzenie zwiedzających dowolne miejsce w znanych nam obszarach kosmosu. Mocnych wrażeń dostarcza na przykład lot, podczas którego mijamy międzynarodową

stację kosmiczną. Zwiedzający mogą też obejrzeć trójwymiarowe projekcje filmów na temat kosmosu. Oprócz tego planetarium kralovehradeckie oferuje również tradycyjne obserwacje astronomiczne.

www.planethk.cz

KTO WYMYŚLIŁ SŁOWO „ROBOT“?

Słowo „robot“ po raz pierwszy zabrzmiało w 1920 roku podczas premiery sztuki teatralnej Karla Čapka, „R.U.R.“ (Roboty Uniwersalne Rossu-ma).

Karel Čapek przewidział w swoich dziełach wynalazek sztucznej inteli-

gencji wraz z możliwościami, jakie ona otwiera, ale też zagrożeniami i możliwymi nadużyciami. Słynny czeski pisarz urodził się w 1890 roku w miejscowości Malé Svatoňovice u stóp Karkonoszy. W miasteczku tym warto zwiedzić Muzeum Braci Čapkův, aby bliżej poznać losy i dzieło Karla oraz jego brata – pisarza i malarza Josefa Čapka, którego uznaje się za właściwego twórcę słowa „robot“. Szczegółowe informacje na temat życia i twórczości rodzeństwa Čapkův przedstawia też nowa strona internetowa

www.karelcapek.cz

FESTIWAL WRAŻEŃ W POGRANICZU CZESKO-POLSKIM

Region turystyczny Pogranicze Kłodzkie zaprasza na pasmo ośmiu imprez poświęconych historii wojskowej.

W tym roku na Festiwalu Wrażeń przedstawione zostaną różne techniki obrony miast, od średniowiecza przez nowożytność aż po drugą wojnę światową. Uczestnicy stojąc za murami

obrońnymi w tłumie odzianych w historyczne mundury żołnierzy, mogą na własnej skórze doświadczyć, w jaki sposób broniono miasta przed wrogiem, mogą też zapoznać się z różnego rodzaju bronią czy pogimnastykować umysł, rozwiązując zadania. Miłośnicy niecodziennych przeżyć dla osób

w każdym wieku nie muszą jednak czekać aż do lata. Na stronie internetowej www.festivalzazitku.cz można już dziś zapoznać się z listą imprez. Co tydzień szczegółowo przedstawiana jest jedna z nich, wraz z dodatkowymi atrakcjami do zwiedzenia w okolicy.

www.festivalzazitku.cz

KRAJEM MORAWSKO-ŚLĄSKIM W ŚLADACH ZNANYCH OSOBISTOŚCI

Wyruszenie w podróż pełną poznania, gdzie będzie wam towarzyszył Freud wraz z Mendelem i wieloma innymi wspaniałymi osobowościami. Kiedy uważnie się przysłuchacie, może w dali usłyszycie wesołe fragmenty Lisiczki Chytruski (Liška Bystrouška) kompozytora Janáčka lub dźwięki jednej z sonat Beethovena... Wyruszenie na odkrywaniu piękna Moraw Północnych i Śląska, regionu pełnego kontrastów. Kontrasty te są również związane z osobowościami, które się tu urodziły lub mieszkają. Działy one w dziedzinach tak rozmaitych, jakim jest i sam region.

Swoją podróż możecie rozpocząć w malowniczej miejscowości Příbor, gdzie urodził się założyciel psychoanalizy Zygmunt Freud. Swoje sny i wspomnienia już niestety nie można z nim omówić, ale położyć się na sofie, którą właśnie Freud umieścił do sesji terapeutycznych, możliwe jest! Znajduje

się tuż przed domem jego urodzenia, w którym powstała wspaniała interaktywna ekspozycja poświęcona słynnemu temu psychoanalitykowi. Podczas gdy sofa nie jest ta sama, której używał Freud, sfotografować się na niej będzie naprawdę warto. Piękne zdjęcia da się zrobić także w drodze do miejscowego klasztoru pijarów, gdzie można odwiedzić wystawę o życiu i pracy Freuda.

Z okolicą tego miasta związana jest jeszcze dalsza prawdziwie znacząca osoba, która Czeską republikę zrobiła słynną! Johann Gregor Mendel, twórca genetyki i odkrywca praw dziedziczności, urodził się w Hynčicach u Vražného, gdzie stoi przyrodoznawcy dom rodzinny z wystawą poświęconą jego życiu i pracy. A nawet mała perełka: kiedy ten słynny naukowiec umarł, requiem w kościele przeprowadził Leoš Janáček. Wkrótce będzie mowa i o nim...

Ale teraz skierujemy się w stronę Opawy, białej perły Śląska, gdzie najpierw zatrzymamy się na zamku w Hradcu nad Moravicą, który jak by wypadł z bajki. Swoją obecną formę uzyskał on za panowania rodziny Lichnowskich, którzy byli wielkimi miłośnikami muzyki. Karel Lichnowsky był uczniem genialnego Wolfganga Amadeusza Mozarta, którego klawesyn jest tu wystawiony, a gośćmi zamku byli także Paganini, Liszt lub rosyjski car Aleksander I, który bardzo podziwiał zamkową obórę i słynną hodowlę owiec rasy merynos. Jednak najbardziej związana z zamkiem jest historia Ludwiga van Beethovena, który właśnie tutaj skomponował swoją Apassionatę. Mówią, że gdy pokłócił się z księciem Lichnowskim, uciekł do swojego przyjaciela w Opawie, a pukanie do jego drzwi było mu inspiracją do stworzenia słynnego motywu z jego symfonii nr. 5 - Symfonii Losu.

A co byście powiedzieli na spacer rodnaną wioską innego wielkiego kompozytora - Leoša Janáčka? Za historią tego geniusza muzycznego udajcie się do miejscowości Hukvaldy, gdzie można odwiedzić nie tylko jego rodzinny dom, ale także największe ruiny zamku na Morawach z przyległą zagrodą z danielami i lisiczką Chytruską. Tak, czytacie poprawnie. Już kilkadziesiąt lat tu na cześć Janáčka siedzi na kamieniu jej posąg z brązu. Ale Lisiczkę Chytruskę można spotkać także w Ostrawie, a to w ramionach samego kompozytora. Posąg naturalnej wielkości z brązu symbolizuje bliskie połączenie Janáčka z Ostrawą, gdzie również zakończył swoją życiową podróż.

Ostrawa i osobowości - to rozdział sam w sobie... Na przemysłową historię miasta miała znaczący wpływ Rodzina Rothschildów, której członkiem Salomon M. Rothschild był właścicielem dawnej huty Vítkovice (dzisiejsze Dolní

Vítkovice - na świecie unikalny obszar przemysłowy). Kto nie znałby przynajmniej niektórych piosenek z pióra Ostrawaków - Jaromíra Nohavicy czy Richarda Krajčy? A co dopiero niesamowite zapisy do historii sportu miejscowych rodaków Ivana Lendla lub Karela Lopraisa, wielokrotnego zwycięzcy Rajdu Dakar, który wygrał z Tatrą? Mimochodem, i ten pojazd można zobaczyć w Muzeum Technicznym Tatra w Kopřivnici, które obejmuje też niesamowitą wystawę o miejscowym rodakowi, zwycięzcy olimpijskim Emilu Zátopku...

Przyjdzie odwiedzić miejsca, które są warte uwagi nie tylko dlatego, że są częścią życia osobowości, które - na swój sposób - wpłynęły na bieg wydarzeń i zostały trwale zarejestrowane nie tylko w czeskiej historii. Wydadacie się śladami wielkich osobowości i zobaczycie, jak barwne są Morawy i Północne Morawy.

PROPOZYCJA WYCIECZKI: MIKROREGION ŚLĄSKA HARTA

Macie ochotę na wycieczkę nad morze? Nie trzeba dużo ze sobą pakować i można planować tylko weekend... Że nie opłaca wam się jechać tak daleko tylko na kilka dni? Ale tak - bo mamy na myśli Morze Jesionickie, jak się przeżywa najmłodszej zaporze w Republice Czeskiej - Śląskiej Hartie.

Poznać jej piękna i okoliczne atrakcje - a jest ich niewiele - można pieszo, rowerem lub z pokładem statku. Jeśli wolicie patrzeć na krajobraz z poziomu „morza”, macie kilka bardzo interesujących opcji. Największym romantyzmem można się cieszyć na pokładzie drewnianej żaglówki Santa Maria, która jak by była

wycięta z czasów Krzysztofa Kolumba. Równie mocne doświadczenie przeżyjecie podczas rejsu nowiutką wielkopojemnościową łodzią Harta lub w łódce elektrycznej, a jeśli chcecie polegać na własne siły, wybierzcie jeden z rowerów wodnych, które można wypożyczyć w kilku miejscach wokół całej zapory! Jeśli wolicie poznawać okolicę z siodła rowerowego, znajdziecie się tutaj w swoim elemencie. Przepiękne widoki na powierzchnię wody w regionie wygasłych wulkanów, który jest otoczonych grzbietami Jesionika Grubego, zapierają dech w piersiach. I że nie jesteście sprawnymi rowerzystami? Nie szkodzi!

W Leskovicu nad Moravicą można wypożyczyć rower elektryczny! Lokalne szlaki rowerowe i turystyczne oprowadzą was wokół całej zapory i przywiodą was na przykład do najstarszego miasta w Czechach - Bruntálu. Jego wizytę można połączyć z zwiedzeniem miejscowego zamku, odpoczynkiem w wielkim centrum wellnessowym lub spacerem po wulkanie Uhlířský vrch, na szczycie którego stoi mały kościół barokowy i przy jego stopach jest opuszczony kamieniołom tufu. Szlak wije się również przez Mezínę, gdzie na pewno zaimponuje wam wulkan Venus i pamiątka przyrodnicza Strumień Lawowy,

a także kamienna przełęcz w kierunku Razovej, która w 1998 r. stała się sceną wielkiego filmu Joanna z Arku. Tutaj koniecznie trzeba odwiedzić chronionego obszaru Razovské tufity i o trochę dalej wapienny piec z 1912 roku. Po drugiej stronie zapory, niedaleko miejscowości Roudný, gdzie można się dostać z Razovej promem Rouza, można wspiąć się na wulkan Mały i Velký Roudný. Na tym wyższym z pewnością zdołacie schody wieży widokowej, która zaoferuje wam zapierający dech w piersiach widok na grzbiet Jesionika Grubego, obszary Krnova i Opawy, Beskidy i Góry Oderskie. Więcej informacji o aktywno-

ści wulkanicznej i historii mikroregionu można uzyskać na wielu szlakach przyrodniczych.

Śląska Harta jest także rajem dla wędkarzy, żeglarzy i miłośników smoczycy łodzi. Każdego roku w lecie odbywa się tu największy wyścig smoczycy łodzi w Regionie Morawsko-śląskim! Równie ciekawym wydarzeniem, tym razem dla miłośników jazdy na rowerze, jest legendarny wyścig Slezská Harta Superior Bike Marathon biegnący wokół całego zbiornika.

Nie wahajcie się więc odkryć piękna mikroregionu Śląska Harta, który oferuje coś dla każdego!

PROPOZYCJA WYCIECZKI: SZLAK ROWEROWY OLZA

Dajcie się oczarować niezwykłym urokiem Śląska Cieszyńskiego - rzadko znaleźli byście tyle kontrastów, ile właśnie tutaj. Na południu jest to malownicza przyroda Beskidów, gdzie do dziś zachowały się drewniane domki i kościoły, folklor i niepowtarzalny dialekt gorolski. Natomiast północ jest pod wpływem przemysłu i wydobywania węgla i jest przepleciona ślepymi ramionami Odry i systemami stawowymi. Zapoznajcie się z tym regionem poprzez rzekę Olzę, wzdłuż której z najbardziej na wschód wysuniętej miejscowości Czech - Bukovce biegnie ścieżka rowerowa nr 10 przez cały region aż do Bogumina.

Już sam początek „wyprawy”, kiedy rozjedziecie się doliną, która z jednej strony chroniona jest Beskidem Śląskim i z drugiej Morawsko-śląskim, zupełnie was oczaruje. Zacząć można spacerkiem po szlaku naukowym wzdłuż skraju rezerwatu przyrodniczego Bukovec Olecky aż do najdalej na wschód wysuniętego punktu Czech. Od Bukovca trasa rowerowa wije się przez najbardziej wschodnie miasto kraju Jablůnkow, gdzie można zwiedzić w świecie niezrównane Muzeum Biblii lub obeznać się z kulturą gorolską w Muzeum Cieszyńskim. Z Jablůnkowa szlak poprowadzi was przez Hrádek aż do Bystřicy, której klejnotem jest drewniany Kościół Podwyższenia Krzyża Świętego. Kilka kilometrów dalej znajdziecie się w Vendryni, gdzie na pewno udajcie się aż do pieców wapiennych z pierwszej połowy XIX wieku. Stamtąd trasa poprowadzi was przez Trzyniec do Czeskiego Cieszyna, gdzie Olza stanowi naturalną granicę

między Czechami a Polską. Do sąsiadów da się łatwo dotrzeć za pomocą jednego z kilku mostów i połączyć ich zwiedzanie z wycieczką po Wzgórzu Zamkowym z rotundą, wieżą gotycką i niesamowitym widokiem na całe miasto. Z Czeskiego Cieszyna kontynuujcie aż do zamku i wieży zabytkowej w Kocobędzi (Chotěbuz), gdzie szlak nr 10 łączy się ze szlakiem nr 6100, po którym dostaniecie się aż do Domu Rybnego (Rybí dům). Tutaj możecie spróbować niektóre ze specjalistów rybnych lub urozmaicić sobie wycieczkę wizytą

gigantycznych akwariów, w których poczujecie się jak nurki. Napewno nie zapomnijcie odwiedzić sąsiedni Archeopark Kocobědz (Chotěbuz) - Podobora. Górka, na której Archeopark się znajduje, jest jednym z najważniejszych stanowisk archeologicznych w kraju! W miejscu tym żyli ludzie już w czasach prehistorycznych, a w VIII wieku Słowianie zbudowali tu ufortyfikowaną osadę, którą przypomina nam i lokalna interaktywna ekspozycja. Z Kocobědzi dalej udajcie się do Luk nad Olzą i dołączcie do trasy ro-

werowej nr 6257 prowadzącej wokół obszaru stawów aż do Karwiny. Najpierw dotrzecie do Uzdrowiska Darków otoczonego parkiem zamkowym i uzdrowiskowym - oba są zdecydowanie warte przejażdżki lub spaceru. Częścią parku zamkowego, zwanego też parkiem Boženy Němcovej, jest między innymi zagroda z danielami i kompleks Loděnice, który powstał ze ślepego ramienia Odry. Można go zwiedzić na wynajętej łódce... Klejnotem Karwiny jest rynek historyczny z uroczym zamkiem empirowym. Po jego wizycie

można kontynuować aż do Bogumina, do zbiegu Olzy z Odrą, gdzie można zakończyć wycieczkę zwiedzeniem fortu dal piechoty Na trati (Na linii kolejowej), która jest częścią Technotras.

Rada: Szlak rowerowy o długości około 80 kilometrów można łatwo zdołać i na rowerze elektrycznym - sieć stacji wynajmu i ładowania rozprzestrzenia się po całym regionie Morawsko-śląskim. Elektrorowery można pożytyć na przykład w miejscowościach Bukovec lub Trzyniec.

BIELSKO-BIAŁA

Bielsko-Biała jest urokliwym miastem położonym u stóp Beskidów. Jako miasto o tej nazwie istnieje dopiero od 1951 roku, kiedy to połączono dwie odrębne miejscowości: Bielsko i Białą.

Najbardziej urokliwą część Bielsko-Białej tworzy stary rynek wraz z przyległymi ulicami. Jego kształt nie zmienił się od XII stulecia – jak niegdyś na plac prowadzą brukowane zaułki. Latem na Starym Rynku rozstawiają się kawiarniane stoliki, gdzie można przysiąść na dobrej kawie, a potem odwiedzić monumentalną katedrę św. Mikołaja lub zamek Sułkowskich. Na poznanie miasta warto przeznaczyć trochę czasu. Centrum kryje wiele malowniczych zakątków, na które najłatwiej się natknąć podczas spaceru.

W punkcie informacji turystycznej w Bielsku-Białej znajdującym się na Placu Ratuszowym można wypożyczyć audioprzewodnik ze specjalnie przygotowaną audiowycieczką po Bielsku-Białej – dostępna również w języku czeskim. Spacer z wirtualnym przewodnikiem trwa ok. 1,5 godz. 📍

BESKIDY Z LOTU PTAKA

Loty szybowcem i na paralotni cieszą się coraz większą popularnością, także wśród amatorów. Miejscem, które od lat przyciąga szybowców i paralotniarzy, jest góra Żar.

Niemal codziennie można tu zobaczyć bezszelestnie sunące po niebie szybowce i skrzydła paralotni bujające się łagodnie w powietrzu. Loty widokowe szybowcem organizuje tu słynna Górską Szkoła Szybowcowa (www.gli-dezar.com), której siedziba znajduje się nieco poniżej dolnej stacji kolejki na górę Żar. Szybowiec jest holowany na odpowiednią wysokość samolotem, a później można się już cieszyć ciszą oraz niezwykłą panoramą Kotliny Żywieckiej. Mekką paralotniarzy jest także Skrzyczne, najwyższy szczyt Beskidu Śląskiego. Rozgrywane są tu m.in. Parolotniowe Mistrzostwa Polski oraz zawody Polskiej Ligi Parolotniowej. Podczas tych imprez można wykonać lot w tandemie z doświadczonym paralotniarzem i podziwiać z góry piękno beskidzkiej krainy. Szkoły i centra parolotniowe przez cały rok przy sprzyjających warunkach pogodowych mają w ofercie loty tandemowe ze Skrzycznego 📍

STUDIO FILMÓW RYSUNKOWYCH

Jednym z kultowych miejsc w Bielsku - Białej jest Studio Filmów Rysunkowych, gdzie powstały najsłynniejsze polskie kreskówki - Bolek i Lolek oraz Reksio.

W trakcie zwiedzania Studia Filmów Rysunkowych dowiemy się, dlaczego Bolek i Lolek mają tylko cztery palce u dłoni, jak dawniej, gdy nie było jeszcze komputerów, rysowało się animowane postacie i jak je kolorowano, będzie też trochę o dźwięku, a na koniec projekcja kreskówek.

www.sfr.com.pl 📍

ETNOPARK – ŻYWIECKI PARK ETNOGRAFICZNY W ŚLEMIENIU

Beskidy to tereny o bardzo bogatym folklorze.

Tradycyjne drewniane budownictwo, które zanika ze wsi w zastraszającym tempie zastępowane przez nowe, murowane obiekty, zobaczyć na szczęście można w skansenach. Etnopark w Ślemieniu to najmłodszy skansen w Polsce, otwarty został w 2012 roku. Zgromadzono w nim perełki architektury Beskidu Żywieckiego m. in. zrębowy bielony budynek dawnej szkoły z ładnym gankiem, kompletną starą zagrodę, unikatowy spichlerzyk –

jeden z niewielu takich obiektów zachowanych na Żywiecczyźnie, chałupę kowala z wyposażeniem typowym dla domu średnio-zamożnego gospodarza czy niezwyklej dom ze snycerką w stylu alpejskim. W tutejsze budynki tchnięto życie – z pietyzmem odtworzono wystrój wnętrz i urządzono w nich ekspozycje obrazujące wszelkie aspekty życia górali. Klimat skansenu tworzą również piwniczki, przydrożne krzyże i kapliczki.

www.etnopark.pl 📍

JAZDA ROWEREM GÓRSKIM PO ŚLĄSKU CIESZYŃSKIM

Łagodne pasmo Beskidu Cieszyńskiego, jedyne w swoim rodzaju podgórskie wioski z zachowanymi wątkami architektury ludowej i tutejszy folklor. Obszar Śląska Cieszyńskiego to cudowny kawałek naszego kraju, który dzięki swojej różnorodności i charakterystyce należy do wyszukiwanych celów podróży. Zapraszamy więc do odwiedzenia obszaru, w którym zakorzeniły się tradycje kilku narodów, i który opiewa bogactwem kulturowym i przyrodniczym.

Śląsk Cieszyński znajduje się w obszarze przygranicznym północno-wschodniej części Moraw Północnych i Śląska. Dzięki swojemu położeniu obserwujemy tu wzajemne przenikanie narodów i kultur, które ma miejsce od dawnych czasów po dzień dzisiejszy. Jedno miejsce a trzy narody. Bogactwo kulturowe i tradycje, ale zwłaszcza skarb natury - Beskid Cieszyński, to wątki, dla których warto nas odwiedzić.

Beskid Cieszyński odwiedza coraz więcej osób a odkrywanie tajemnic

Beskidu Cieszyńskiego z siódła roweru staje się tradycją. Przez cały obszar prowadzi wiele rowerowych tras turystycznych. Turyści coraz częściej łączą aktywny wypoczynek z poznawaniem atrakcji i tutejszego bogactwa kulturowego i przyrodniczego. Znaczną grupę stanowią aktywni sportowcy i miłośnicy rowerów górskich. Specjalnie dla nich przygotowano trasy rowerowe o różnym stopniu trudności. Trasy, które będą testem Waszych umiejętności, sprawności fizycznej i determinacji. Góry oferują też okoliczną, piękną przyrodę i zapierające dech w piersiach widoki panoramiczne.

Bardzo dobrym towarzyszem w odkrywaniu tajemnic Beskidu Cieszyńskiego na rowerze, jest portal internetowy MTB Beskydy, należący do największych portali rowerowych skierowanych na rowery górskie w Beskidach. Pragniecie spędzić dzień z rodziną na sportowo, albo mocno pedałować i sprawdzić swoją sprawność fizyczną? Nie ważne, jaki rodzaj wycieczki wybieriecie, macie możliwość

wyboru tras o różnym stopniu trudności. Każda trasa obejmuje szczegółowy opis, długość, stopień trudności, różnicę poziomów, ale też wypis atrakcji, które możecie odwiedzić w podróży. Wszystkie trasy można pobrać w formacie GPX do waszej nawigacji lub smartphona i tym samym mieć je stale przy sobie.

Jaworowy - Ostry, to są moje siostry, tak śpiewał bard Jarek Nohavica. Wzrastające zainteresowanie szczytami jest uzasadnione. Te góry stworzone są bowiem nie tylko do uprawiania turystyki, ale są też ulubione przez miłośników MTB. Udajmy się więc razem w trasę, na przykład „Z Tyry na Ostry i Jaworowy”

Podążamy z pięknej doliny wioski Tyra wokół góry Ostry, do schroniska górskiego Kozinec a dalej do schroniska Ostry. W schronisku można posilić się. Do dyspozycji są podstawowe narzędzia do naprawy roweru. Podróż można kontynuować do schroniska Jaworový, skąd roztaczają się cudowne widoki na miasto Trinec i Beskid Śląski.

Długość trasy wynosi 32 km, różnica wzniesień 1381 m. Poznaćcie jak bezlitosny i trudny, ale zarazem piękny może być Beskid Cieszyński. 🍷

PRZEZ TRZY PAŃSTWA, NA TRZY PIWA... W OKOLICY TROJMEZI

Może znać wioskę Hřáva, leżącą na najbardziej wschodniej części Czech na Śląsku Cieszyńskim. W rejonie Hřávy znajduje się między innymi TROJMEZI, miejsce, gdzie spotykają się granice Czech, Słowacji i Polski. A właśnie na wycieczkę po Trojmezi chcemy was zaprosić.

Trojmezi, Śląsk Cieszyński

Idealne jest dojechać do Hřávy autobusem, w połączeniu z pociągiem do Mostów w Jablunkova. Ale oczywiście można i samochodem. Jednak dalej już trzeba piechotą.

Most w Trojmezi

Po żółtym szlaku turystycznym wzdanie się na dół w kierunku Trojmezi. Przy drogowym „Nad Čiernym”, już na granicy czesko-słowackiej, zdecydowanie, czy chcecie odwiedzić sam punkt trójgraniczny, czy kontynuować zielonym szlakiem turystycznym do Čierneho. Możliwa jest również kontynuacja żółtym szlakiem do Trojmezi, tam przejść przez strumień na Słowację i podążać niebieskim szlakiem w prawo do Čierneho.

W każdym razie przejdziemy pod najwyższym mostem autostradowym w Europie Środkowej o wysokości 81 m, który w miarę zmodyfikował otaczającą panoramę. Most o długości 591 m tworzy ciągła struktura złożona z dzie-

więciu pól o rozmiarach od 30 do 92 m. Konstrukcja nośna składa się z belki komorowej o zmiennej wysokości od 2,70 do 5,00 m odlewanego betonu.

Jeśli macie chęć na piwo, udajcie się do centrum Čierneho do pubu z nazwą „Šenk u Flora”, gdzie mają w beczce lokalne piwo Čierňan. Następnie kontynuujcie dalej drogą w kierunku Skalité (niecały kilometr), a obok Expressa U Grochála skróćcie z głównej drogi w lewo, gdzie po około 150 metrach natkniecie się na drogowy szlak turystyczny „Čierne - Polesie”. Następnie żółtym szlakiem w prawo, ponownie pod autostradą D3 aż do granicy z Polską. Żółty szlak turystyczny wykorzystuje nowo wybudowaną, niedawno otwartą wąską drogę asfaltową.

Już na polskiej stronie powstał ciekawy, luksusowo wyposażony „odpoczynek”, którego oświetlenie wykorzystuje albo energię słoneczną, albo wiatr. Można tu także prosto dotrzeć niebieskim szlakiem z Trojmezi, gdzie po drodze da się znaleźć pozostałości dawnych fortyfikacji, które kiedyś były częścią rozległego systemu należącego do Jablunkovskich Šancí. Od tych wielkich szarńc prowadziła na wschód i zachód strefa mniejszych fortyfikacji (Bařiny, Gírová, Hřáva, Bukovec - Kempa, Javořinka, Koniaków, Čierne...).

Między jednolitymi szarńcami zaczęły się około 1830 r. budować bok-

sy strażnicze, tak zwane „czartaki”. Na przejściach granicznych funkcjonowały urzędy celne, tzw. „třicatky”. „Čartaky” i „třicatky” działały aż do 1848 roku. Na Valach stawały znaczeniem i rozmiarem drugie największe szarńce na granicy - małe szarńce. W przypadku wykorzystania tego niebieskiego szlaku jednak nie spróbujcie Čierňana.

Na terenie Polski kontynuujcie czarnym szlakiem turystycznym, po około

100 metrach natkniecie się na zielony (po lewej), który doprowadzi was do Jaworzynki na tzw. Trzycatek. W pubie Dragon mają dziś już Tyskie, ale jeszcze niedawno Brackie piwo, pochodzące z jednego z najstarszych polskich browarów, który został zbudowany w Cieszynie w 1846 roku.

Z powrotem do Hřávy wróćcie podążając żółtym szlakiem na górę około kościoła. Nie zapomnijcie jednak

zatrzymać się na początku Hřávy na Hřávské piwo beczkowe w pubie Na Vyhřídce, gdzie można wraz podziwiać widoki nie tylko na ten najwyższy most autostradowy w Europie Środkowej, na okoliczne wzgórza i góry, ale także na prawie całą trasę naszej podróży.

Cała wycieczka ma około 10 kilometrów długości i można ją z łatwością pokonać pieszo w ciągu pół dnia wraz z degustacjami. 🍷

ŚLĄSK CIESZYŃSKI OD WIOSNY DO JESIENI

Obszar turystyczny Śląsk Cieszyński położony jest w przygranicznym obszarze Moraw Północnych oraz Śląska, dzięki temu spotkamy tutaj przenikanie kultury, narodowości, które przetrwało do dziś.

Czarujący i różnorodny kąt naszego kraju wyszukiwany jest dla swego dziedzictwa kulturalnego i tradycji, ale też dla swoich malowniczych gór i spokojnych dolin Beskidu Cieszyńskiego. Zapraszamy do odwiedzin i zasmakowania wszystkiego, co ten piękny kawałek Czech, położony na polsko-czesko-słowackiej granicy ma do zaoferowania.

Odkryjcie piękno Beskidu Cieszyńskiego. Przez obszar prowadzi wiele tras turystycznych oraz tras rowero-

wych. Obszar dogodny zarówno dla pieszych wycieczek, jak dla rekreacyjnych rowerzystów, ale też nałogowych zapaleńców sportu. Jakkolwiek zdecydowanie się na krótką rodzinną wycieczkę, czy dłuższą trasę po grzebiach, od schroniska do schroniska, Beskid Cieszyński zawsze będzie dla Was przyjazny. Możecie udać się na przykład śladami rycerzy na legendarną górę Czantorię. O ile zostaniecie Wam resztką sił, możecie wspiąć się 118 schodami na tutejszą wieżę widokową. Ujrzyście piękne widoki na krajiny trzech państw - Polski, Czech i Słowacji.

Zasmakujcie adrenaliny i aktywnego wypoczynku. Lubicie poczuć adrenalinę? Zachęcamy do zwiedzenia góry Jaworový Vrch. Ten jeden z najbardziej

znaczących ośrodków turystyki jest zarazem ośrodkiem paralotniowym. Proponujemy więc ujrzeć naszą malowniczą krainę z lotu ptaka. Jeżeli lubicie jednak bardziej spokojną zabawę, możecie aktywnie odpocząć w niektórych z tutejszych ośrodków golfowych, na przykład w Ropiczy. Pole golfowe należy do TOP 10 pól golfowych w Czechach.

Oddajcie się relaksowi. Obszar Śląska Cieszyńskiego wprost zachęca do relaksu i zacierpienia energii. Czy wypróbowaliście już jak wielką moc posiada wodór molekularny? O ile nie, to zapraszamy do odwiedzenia hotelu Excelsior w wiosce Dolní Lomná. Procedury w połączeniu z magiczną mocą okolicznej przyrody zapewnią Wam, że poczujecie się jak nowo narode-

ni. A jeżeli macie problemy zdrowotne czy zespół stanów pourazowych? Profesjonalny zespół ośrodka uzdrowiskowego „Lázně Darkov” w mieście Karviná, będzie wam do pomocy podczas pobytów rekonwalescencyjnych. Pragniecie cofnąć się w czasie? Udajcie się do wioski Komorní Lhotka, aby przeżyć niecodzienną przygodę w łaźniach ziołowych, działających już w od roku 1860. Docenicie pozytywny wpływ ziołowych kąpiel na zdrowie.

Zaczerpnijcie folkloru i tradycji. Tutejszy folklor i utrzymywane tradycje to powód, dla którego Śląsk Cieszyński jest wyszukiwanym celem turystycznym. Typowym obszarem jest obszar Ziemi Jabłonkowskiej zwany Góralią. Góralskie zwyczaje, tradycje i folklor

można co roku obejrzeć na różnych przeglądach festiwalach. Do najbardziej znanego należy „Góralski Świątek”.

Skosztujcie regionalnych specjałów. Jeszcze nie jedliście placków na blasze? Regionalne specjały koniecznie trzeba spróbować. Czekać już na Was regionalne piwo w gminie Hřáva, czy tradycyjny miód pitny. Wyśmienite wyroby mleczne oferuje Farma Pod Filipką.

Zadowolcie swoje dzieci. Ścieżka Maugliego w mieście Bohumín, Dom rybny w parku archeologii w wiosce Chotěbuz, czy zamek wraz przyległym parkiem i małymi łódkami w mieście Karviná. Wyżej wymienione atrakcje to tylko znikoma część z wielu atrakcji Śląska Cieszyńskiego, z których na pewno będą się cieszyć wasze dzieci. 🍷

TURYSTYKA AKTYWNA - LATEM

W góry

Na Śląsku Cieszyńskim atrakcje oraz możliwości do wypoczynku znajdują także osoby, których nie interesuje historia, które chcą po prostu odpocząć i świetnie się bawić. Dla osób aktywnych, prowadzących sportowy tryb życia Śląsk Cieszyński oferuje wiele atrakcji. Jedną z nich jest żeglarsstwo na Jeziorze Goczałkowickim. Od czasu do czasu na jeziorze organizowane są regaty. Bez problemu można uprawiać wędkarstwo. Co roku jezioro jest zarybiane gatunkami drapieżnymi - szczupakiem, sandaczem czy węgorzem.

Z racji górystego terenu, nie może zabraknąć takich aktywności jak turystyka górską. Śląsk Cieszyński obfituje w różnorodne formy górskie, które mogą każdego zachwycić swoją wyjątkowością, pięknem i majestatem. Jednym z takich przykładów może być Czantoria która znajduje się w Ustroniu. Wiele wzgórz wraz z szlakami, które dostosowane są dla każdego turysty znajduje się między innymi w Goleszowie. Przykładowo, Góra Chełm, która osiąga wysokość 464 m n.p.m. i jest jednym z ulubionych miejsc wśród paralotniarzy odwiedzających te okolice. Z wierzchołka można podziwiać rozległe widoki na Pogórze Cieszyńskie. Następnym przykładem może być Równica (Ustroń), Stożek i Barania Góra (Wiśla), Błatnia (Brenna), Przełęcz Kubalonka czy też cały obszar

Trójwsi Beskidzkiej, która jest idealnie dostosowana do tego typu turystyki.

Paralotniarstwo

Dla osób, które potrzebują większych wrażeń i dawki adrenaliny, Śląsk Cieszyński może zaoferować loty na paralotni. Sport ten jest bardzo popularny na tym obszarze w okresie letnim. Przy dobrej pogodzie i wiatrach można dość często spotkać paralotniarzy. Najczęściej początek ich podróży zaczyna się w Goleszowie i jego okolicach (Góra Chełm, Mała Czantoria). Podczas takiego lotu można podziwiać piękne widoki oraz krajobraz, które naprawdę zapierają dech w piersiach.

Nordic walking

Ostatnimi czasy jest to jedna z najpopularniejszych form spędzania wolnego czasu na powietrzu. Zachęca tym, że łączy przyjemne z pożytecznym: można połączyć zwiedzanie lub podziwianie pięknych widoków w Beskidzie Śląskim, Cieszyńskim, Skoczowie, Strumieniu i okolicach razem z ćwiczeniami oraz aktywnym sposobem spędzania wolnego czasu. Specjalne trasy do Nordic Walking znajdują się między innymi w Brennej, Istebnej czy Skoczowie, co utwierdza w przekonaniu, że ta forma spędzania czasu jest już bardzo istotnym elementem dla turystyki aktywnej Śląska Cieszyńskiego.

Na rowerze

Śląsk Cieszyński, Jastrzębie-Zdrój i Godów obfitują w różnorodne, pod względem trudności oraz tematyki, transgraniczne trasy rowerowe, szczegółowo opisane na stronie www.infotur.olza.pl. Trasy przygotowane są profesjonalnie, ukazując najciekawsze miejsca regionu. Z niektórymi z nich warto zapoznać się już teraz.

Wiślana trasa rowerowa

(Wiśla - Ustroń - Skoczów - Ochaby Wielkie - Drogomyśl)

Podczas wycieczki rowerowej po tym szlaku możliwe jest poznawanie rowerem najciekawszych miejsc Wisły, Ustronia, Skoczowa, Ochaby Wielkiej i Drogomyśla, położonych nad najdłuższą polską rzeką lub w jej bezpośredniej bliskości. Łączący w sobie wiele walorów rekreacyjnych i krajoznawczych.

Cała trasa (do granicy z Małopolską) powinna zająć około 2 dni niezbyt wymagającej, wręcz rekreacyjnej jazdy.

Szlak myślistwa

(Pruchna - Drogomyśl - Zabłocie - Frelichów - Rykalec - Zarzeczce - Żabiniec - Zamachy)

Szlak ten pozwala na poznawanie rowerem miejsc o szczególnych walorach przyrodniczych i krajoznawczych, które znajdują się na terenie gmin: Strumień i Chybie, w mikroregionie tzw. Żabięgo Kraju, w pobliżu Jeziora Goczałkowickiego.

Trasa jest dość krótka i można ją objechać w ciągu jednego dnia. Jest też bardzo mało wymagająca.

Szlak zamków nad Piotrówką

(Kończyce Wielkie - Kończyce Małe - Zebrzydowice - Markłowice Górne - Dolne Markłowice - Prstná - Petrovice u Karviné - Skrbeňsko - Gołkowice)

Trasa nawiązuje do polsko-czeskiej ścieżki dziedzictwa kulturowego. Uwzględniła poznawanie rowerem najciekawszych miejsc na terenie gmin: Hażlach, Zebrzydowice, Petrovice u Karviné oraz Godów, łącząc w sobie wiele walorów rekreacyjnych i krajoznawczych miejscowości, znajdujących się - w znacznej części - w malowniczej dolinie przygranicznej rzeki Piotrówki.

Trasa ma charakter jednodniowej transgranicznej wycieczki rowerowej o bardzo łatwej skali trudności.

Żelazny Szlak Rowerowy

Jest to szlak rowerowy znajdujący się na polsko-czeskim pograniczu, który mierzy dzisiaj już prawie 45 km długości. Szlak, w dużej części biegnący komfortową ścieżką rowerową, przebiega przez tereny gmin Godów, Zebrzydowice, Piotrowice koło Karwiny oraz miast Karwina i Jastrzębie-Zdrój. Szlak przebiega częściowo po dawnych, już nie używanych liniach kolejowych, które biegły przez ten właśnie mikroregion. W jego bezpośrednim sąsiedztwie znajdują się liczne atrakcje turystyczne, np. zabytkowy pałac Frysztat w Karwinie, dawna uzdrowskowa dzielnica Jastrzębia-Zdroju czy drewniany kościół św. Anny w Gołkowicach. Na szlaku już teraz znajduje się 5 punktów odpoczynkowych dla turystów rowerowych.

Trasa jest wciąż nowością, a aktualnie trwają intensywne prace nad jej rozbudową o kolejne kilometry atrakcyjnych ścieżek dla rowerzystów.

ZAPRASZAMY NA IMPREZY!

Tydzień Kultury Beskidzkiej na początku powstawania był nazywany „Świętem Gór”. Pierwsza edycja tego wydarzenia odbyła się w 1935 roku w Zakopanem. Głównym celem imprezy było kultywowanie tradycji. Niestety z powodu wysokich kosztów, impreza w Zakopanem została zamknięta, ale udało się wznowić jej kontynuację w roku 1937 w Wiśle. I tak zresztą jest do dziś. Tydzień Kultury Beskidzkiej odbywa się na przełomie lipca i sierpnia i ma swoją 50-letnią historię, podczas której przechodził różne metamorfozy. Impreza trwa 9 dni, w czasie których można podziwiać zespoły folklorystyczne, głównie góralskie, ale też z innych regionów Polski, Europy i całego świata.

Kino na granicy to festiwal filmowy, który odbywa się corocznie w Cieszynie i w Czeskim Cieszynie od

1999 roku. Jest to największy przegląd filmów z Polski, Czech i Słowacji. To jedyne wydarzenie filmowe, które już od ponad dwóch dekad odbywa się w „jednym mieście”, ale po dwóch stronach granicy. Miasto podzielone rzeką Olzą łączy most Przyjaźni symbolizując jednocześnie ideę festiwalu. Od samego początku, czyli od 1999 roku celem Kina na Granicy jest wzajemne promowanie kina środkowoeuropejskiego po obu stronach granicy. Projekcją filmową towarzyszą koncerty, wystawy, dyskusje i spotkania z twórcami oraz warsztaty. Bogaty i oryginalny program Przeglądu oraz niepowtarzalny klimat festiwalu zaskarbił serca tysięcy fanów i został doceniony przez środowisko filmowe.

Raz w roku, celowo, mieszkańcy miast Cieszyna i Czeskiego Cieszyna,

spotykają się na Moście Przyjaźni. Tak rozpoczyna się **Święto Trzech Braci**, które w tym „dwumieście” gości od 1991 roku. Impreza zawsze przypada w czerwcu i niezmiennie przyciąga uwagę nie tylko mieszkańców, ale również regionu i przybyłych turystów. Jak co roku ulicami obu miast wędrują barwne korowody, na gości czekają wystawy, aukcje, konkursy, kiermasze handlowe i wiele innych atrakcji. Program wydarzenia przygotowany jest z myślą o odbiorcach w każdym wieku. Każdy znajdzie tu coś dla siebie. Święto Trzech Braci to jedna z największych imprez w Cieszynie i w Czeskim Cieszynie, a nawiązuje do legendy dotyczącej początków założenia miasta w 810 roku, kiedy to Trzej Bracia króla Leszka III: Bolko, Leszko i Cieszko po długiej podróży, powrócili

do ojcowskiego grodu i pełni radości z ponownego spotkania założone miasto nazwali Cieszynem, a w miejscu pamiątkowego spotkania postawiono

Studnię Trzech Braci – jedną z najbardziej znanych Studni, którą co roku podziwiają tysiące turystów.

ATRAKCJE, KTÓRY KAŻDY POWINIEN ZOBACZYĆ BĘDĄC NA ŚLĄSKU CIESZYŃSKIM

Tereny Śląska Cieszyńskiego to region niezliczonych atrakcji zarówno tych, które mają swój rys historyczny jak i tych, które tu swoje miejsce mają od niedawna. Postaramy się w tym i kolejnych wydania Gazety zaprezentować Państwu wybrane z nich.

Czantoria robi niesamowite wrażenie na wszystkich, którzy są spragnieni nie tylko widoków ale również innych atrakcji. Podobać może się sokolarnia z mnóstwem ilości gatunków ptaków lub tor saneczkowy, przyjazny nawet dla tych, którzy boją się dużych prędkości. Poza tym, jeżeli pójdzie się od górnej stacji wyciągu trochę dalej w kierunku polsko-czeskiej granicy natrafimy na wieżę widokową, z której rozciąga się piękny widok na pogranicze trzech państw: Polski, Czech i Słowacji.

Nieco dalej, dla tych którzy potrzebują atrakcji kulinarnych, znajduje się czeskie schronisko, w którym można spróbować polsko-czeskiej kuchni.

Leśny Park Niespodzianek to nietypowy ogród zoologiczny, gdzie można pooglądać zwierzęta w naturalnym środowisku. Część z nich przechadza się swobodnie po terenie parku i tak możemy obserwować autentyczne zachowania danieli, muflonów czy żubrów.

Ustroń, gdzie znajdują się obie te atrakcje, to jedno z najstarszych miast a zarazem jedyne w mikroregionie miasto uzdrowskowie. Jest to znakomite miejsce wypadowe na beskidzkie szlaki. To tutaj zaczyna się najdłuższy szlak w polskich górach (ok. 496 km), zwany Głównym Szlakiem Beskidzkim.

Miejscowość swój rozwój zawdzięcza odkrytym tutaj w XVIII wieku rudom żelaza i pierwszej hucie z 1772 roku. Dzięki temu dzisiaj możemy zwiedzić, znajdujące się na Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego, Muzeum Hutnictwa i Kuźnictwa, a także skorzystać z pijalni wód solankowych lub innych leczniczych zabiegów.

Bardzo popularną turystycznie miejscowością jest **Wiśla**, która różnorodnością propozycji turystycznych uatrakcyjniła pobyt i wypoczynek osobom w każdym wieku i o każdej porze roku. Na szczególną uwagę zasługuje na pewno Zameczek Prezydencki na Zadnim Groniu.

Wszyscy znamy Trójmiasto, ale czy słyszał ktoś o Trójwsi? Beskidzka Trójwiew składa się z Jaworzynki, Ko-

niakowa i Istebnej. Wszystkie trzy są typowymi miejscowościami górskimi, w których do dziś kultywuje się lokalne tradycje.

Ciekawych wrażeń połączonych z poznaniem wyjątkowej artystycznej twórczości dostarcza Koniaków. Miejscowe artystki wykonują tu od lat koronkowe swetry, bluzki, suknie, czepce i obrusy. Szczególną rolę w promocji tej swoistej twórczości pełni dzisiaj Centrum Koronki Koniakowskiej. W Istebnej znajduje się Izba Pamięci Jerzego Kukuczki, a co roku w maju przechodzi tędy Rajd imienia naszego wybitnego himalaisty. Atrakcją Trójwsi są również świerki istebniańskie, osiągające wysokość ponad 50 metrów i żyjące około 160 lat. Więcej szczegółów na temat tych drzew znaleźć można w Muzeum

Świerka Istebniańskiego. W Jaworzynce z kolei znajduje się miejsce zwane Trójstykiem. Zbiegają się tu trzy granice: polska, czeska i słowacka.

„**Leśne kościoły**”. Pewną tajemnicę beskidzkich lasów stanowią tzw. leśne kościoły. Są to odludnie położone miejsca w Beskidzie Śląskim, w których w czasie kontrreformacji protestanci gromadzili się na potajemne nabożeństwa. Choć takich miejsc było na pewno wiele, do czasów dzisiejszych zachowała się pamięć o dziewięciu z nich (sześć znajduje się po polskiej stronie granicy, trzy – po stronie czeskiej). W samym tylko powiecie cieszyńskim znajdują się trzy leśne kościoły: „Kamień” na Równicy w Ustroniu, Kościół na „Szymkowie” w Wiśle Bukowej i „Spowiedzisko” w Lesznej Górnej.

ZABYTKOWA STACJA KOLEI WĄSKOTOROWEJ W RUDACH

Zabytkowa Stacja Kolei Wąskotorowej w Rudach powinna być obowiązkowym miejscem do odwiedzenia przez dzieci i wszystkich zainteresowanych dawnymi środkami transportu. Nie bez przyczyny jest jedną z największych atrakcji Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego.

Kolej wąskotorowa w Rudach jest pozostałością powstałą ponad 100 lat temu linii kolejowej Gliwice-Racibórz.

Połączenie to służyło do przewozu towaru i osób. Trudno to sobie dziś wyobrazić, ale bywały lata, w których rocznie na tej trasie podróżowało grubo ponad milion pasażerów, nie licząc transportu towarowego. Kolejka przestała funkcjonować w 1991 r. i od tego czasu popadała w ruinę. Na szczęście w Rudach znaleźli się pasjonaci, którzy postanowili zachować choć fragmenty tej historycznej kolejki.

Dzisiaj przyjeżdżając do Rud zobaczyć można m.in. budynek stacji, trzytorową halę lokomotywni, wodną wieżę ciśnień, a także różne lokomotywy i kilkanaście wagonów. Największą jednak atrakcją jest przejazd zabytkowymi wagonikami kolejki dwoma bardzo malowniczymi trasami. Pierwsza z nich pomiędzy stacjami Rudy – Paproć – Rudy trwa około 30 minut. Druga trasa do Stacji i z powrotem

to czas około jednej godziny. Każdy z odwiedzających zwróci też uwagę na bardzo miłą i przyjazną dla dzieci obsługę. Poza przejazdem wagonikami kolejki można spróbować swych sił poruszając się napędzaną ręcznie drezyną.

Właścicielem obiektu jest gmina Kuźnia Raciborska, a zarządza nim Gminny Ośrodek Turystyki i Promocji w Rudach. Kolejka kursuje sezonowo,

natomiast stacja w Rudach otwarta jest dla zwiedzających cały rok. Poza atrakcjami związanymi z kolejnictwem znajduje się tu również dziecięcy park liniowy oraz punkt gastronomiczny. Dodatkowo, atrakcyjna oferta dostępna jest dla zorganizowanych grup.

Szczegółowe i bieżące informacje można uzyskać na stronie www.kolejkarudy.pl

PARK KRAJOBRAZOWY CYSTERSKIE KOMPOZYCJE KRAJOBRAZOWE RUD WIELKICH

Górny Śląsk kojarzy się prawie wszystkim z kopalniami, hutami i przemysłowym krajobrazem. Mało kto jednak wie, że ok. 30% powierzchni województwa Śląskiego zajmują obszary leśne. Jednym z takich obszarów jest – położony w zachodniej części województwa Śląskiego – park krajobrazowy Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich.

Park Krajobrazowy Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich powstał w 1993 r. Obejmuje tereny od Odry na zachodzie po Orzesze i Woszczyce na wschodzie oraz od rzeki Bierawki na północy po Rybnik na południu i zajmuje obszar prawie 500 km². Ochroną prawną objęto w nim zwarte połacie lasów, łąki i nieużytki

towarzyszące gęstej sieci rzecznej, a także bardzo popularne stawy rybne oraz inne elementy przestrzenne, bezpośrednio lub pośrednio związane z zapoczątkowaną tu 750 lat temu działalnością Cystersów. Charakteryzuje się atrakcyjnością przyrodniczą związaną z zachowaną szatą roślinną i ukształtowaniem terenu oraz dużymi wartościami kulturowymi.

W potocznym rozumieniu średniowiecze to „wieki ciemne”. Sprowadzeni do Rud w połowie XIII w. cystersi zadają kłam temu przeświadczeniu. Wypełniając jako zakonnicy maksymę „Ora et labora” (Módl się i pracuj) przyczynili się do podniesienia kultury materialnej i duchowej tej części Śląska. Ulokowane na trudnych, zalesionych i podmokłych terenach i z dala od ośrodków

mięskich opactwo nastawione było na wydajną gospodarkę agrarną i leśną. Najpierw jednak zakonnicy musieli czyli poszanowaniem istniejącej przyrody uczynić te obszary sobie owocnymi. Zakładali więc stawy rybne, sady, ogrody, budowali drogi, a z lasów pozyskiwali drewno. Zajmowali się także hodowlą zwierząt i pszczelarstwem. Posiadali własne smolarnie, kuźnie, fabryki kos i drutu, winnice, hutę szkła oraz wszystkie inne potrzebne w prowadzeniu ogromnego gospodarstwa warsztaty. Prowadzili także działalność oświatową w przyklasztornym gimnazjum. Dziś w utworzonym na tym terenie parku krajobrazowym podzi-

wiać możemy efekty ich kilkuletniej działalności. Należą do nich m. in. założenia przestrzenne – układ dróg, ciągi piętrowo usytuowanych średniowiecznych stawów, układ osiedli z Rudami w punkcie centralnym oraz system budowli hydrotechnicznych.

Największą wartością kulturową całego parku jest zespół klasztorno-pałacowy, na który składają się: trójnawowy gotycki kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, odnowione w ostatnich latach zabudowania średniowiecznego pocysterskiego klasztoru oraz dobudowana w XVIII w. barokowa część rezydencji pałacowej. W bocznej kaplicy kościoła znajduje się łaskami słynący obraz Matki Bożej Pokornej, a sama świątynia posiada

godność bazyliki mniejszej. Zabudowania dawnego opactwa dostępne są do zwiedzania, a wędrując po parku można skorzystać z wytyczonych ścieżek dydaktycznych. Zaś najcenniejszym przyrodniczo obszarem w obrębie parku jest rezerwat leśno-stawowy „Łęczczok” w pobliżu Raciborza, chroniący wielogatunkowy las łęgowy, aleję zabytkowych drzew oraz starorzeczna Odry, będące miejscem lęgowym ptactwa.

Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich zachęcają do odwiedzenia i poznania. To wspaniałe miejsce na wypoczynek, długie spacerunki, wycieczki rowerowe czy weekendowe wypadki samochodem.

www.rudy-opactwo.pl

JARMARKI NA GRANICY

Każdy z pokolenia 40+, który miał okazję przed 1989 r. przekroczyć granicę państwową w Chałupkach ma zapewne w pamięci rygor i ograniczenia związane z posiadaniem i przewożeniem przez granicę jakichkolwiek towarów. Dziś, przyjeżdżając na to samo miejsce w dniach odbywającej się imprezy pod nazwą „Jarmark na granicy”, „usłyszysz” prawdziwy chichot historii. Miejsce to bowiem tętni w pełni handlowym życiem, i to na skalę międzynarodową.

„Jarmark na granicy” to impreza o charakterze giełdy staroci odbywająca się od 2008 r. na byłym przejściu granicznym Chałupki-Bogumin. Swoje stragany rozkładają tu nie tylko kolekcjonerzy staroci z Polski i Republiki Czeskiej, ale również oferujący swoje wyroby rękodzielnicy i rzemieślnicy. Czym się handluje? Porcelaną, ręcznej roboty biżuterią, artykułami gospodar-

stwa domowego pamiętającymi czasy PRL-u i bardzo wieloma różnorodnymi towarami i artykułami. Jarmark odwiedza ze swoimi bogatymi zbiorami pocztówek i znaczków pocztowych filateliści i filokartyści. Nie brakuje kolekcjonerów starych banknotów i monet. Odrębną, także liczną grupę odwiedzających chałupeckie jarmarki stanowią miłośnicy różnego rodzaju militariów. Można więc nabyć stare hełmy, mundury, strzelby, jak również inną białą broń. Przy odrobinie szczęścia i dużej dozie cierpliwości także miłośnicy staroci mogą trafić tu na prawdziwy okaz czy dzieło sztuki. Jak na każdym tego typu jarmarku swoje miejsce znajdują tu bibliofile – wielka liczba wystawianych książek, albumów i czasopism pozwala każdemu z nich na zakup czegoś konkretnego do swojej kolekcji.

Nie brakuje także mieszkańców, którzy chcą pozbyć się starych i nie-

potrzebnych rzeczy, a których żal im wyrzucić do śmieci. Znaleźć tu więc można stare meble, garnki, naczynia, w tym także wiele porcelanowych, modne kiedyś kryształowe precjoza, niechodzące zegary i zegarki, nieużywaną odpustową biżuterię, lampy, działające albo już zepsute stare radia, magnetofony, a także płyty winylowe, zapomniane już kasety magnetofonowe i pierwsze płyty CD, stare numery ulubionego czasopisma, przeczytane książki czy instrukcje obsługi nieprodukowanych już dawno aut.

Jednak wielu odwiedzających ten pchli targ nie przyjeżdża tylko po to, by coś kupić, ale po to, by wśród tych dziesiątek tysięcy wystawionych eksponatów poszukać i odnaleźć część swojego dzieciństwa, szczególnie tego związanego z babcią i dziadkiem oraz przypomnieć sobie cenne kiedyś, a dziś już utracone pamiątki z własnego dzieciństwa.

Jarmark może być okazją do spotkania starych, dawno nie widzianych znajomych, albo do przeprowadzenia ważnych transakcji między zapalonymi kolekcjonerami. Można to zrobić np. przy dobrym kołoczku lub langoszu popijając czeskim piwem. W bezpośrednim sąsiedztwie terenów jarmarkowych znajduje się Zamek w Chałupkach z hotelem i restauracją, a dla miłośników przyrody Graniczne Meandry Odry z kilkukilometrowymi ścieżkami edukacyjnymi po obu stronach granicznej rzeki. Bardzo często

jarmark uzupełniają imprezy towarzyszące w postaci pokazów, prezentacji i występów artystycznych.

Chałupecki „Jarmark na granicy” odbywa się dwa razy w roku – w połowie maja i we wrześniu. Organizatorem jest Gmina Krzyżanowice. Stoiska są rozkładane od godziny piątej rano, a udział wystawców jest całkowicie bezpłatny. Od samego początku cieszy się ogromnym zainteresowaniem wystawców oraz oglądających i kupujących, których za każdym razem przybywa do Chałupek tysiące.

Z WYSOKA WIDAĆ WIĘCEJ – SZLAK WIEŻ I PLATFORM WIDOKOWYCH EUROREGIONU SILESIA

Szlak Wież i Platform Widokowych Euroregionu Silesia staje się jedną z największych atrakcji turystycznych tej części Górnego Śląska. Docelowo znajdzie się w nim ponad trzydzieści obiektów. Już dziś chcemy polecić kilka z nich.

Najwyżej położonym punktem widokowym powstającego szlaku jest wieża ratuszowa w centrum Głubczyc. Głubczycki ratusz, który swymi korzeniami sięga XIII w., został w 1945 r. prawie całkowicie zniszczony. Wypalona ruina była po wojnie stopniowo rozbiegana, aż wreszcie pozostały jedynie pozostałości wieży oraz fragmenty muru za poziomem parteru. W latach 2006-2008 ratusz zo-

stał całkowicie odbudowany, a jednym z jego charakterystycznych elementów jest właśnie 33-metrowa wieża.

Kolejnym punktem widokowym w tym regionie jest wieża widokowa we Włodzieninie w gminie Branice. Wieża „wyrasta” z murów starego gotyckiego kościoła. Wybudowana w XV w. w stylu gotyckim świątynia pw. św. Mikołaja była początkowo budowlą typowo obronną. Potem, po przebudowie pełniła funkcję kaplicy zamkowej. W 1945 r. kościół został całkowicie zniszczony, pozostały jedynie ściany i właśnie wieża. W ostatnich latach dokonano zabezpieczeń ruin kościoła

adaptując je jednocześnie do celów turystycznych. Wspomniana zaś kościelna wieża pełni rolę platformy widokowej. Widok jest imponujący. Można z niej zobaczyć malowniczy Płaskowyż Głubczycki, wieże kościoła w Głubczycach, a nawet czeskie Jesioniki.

Stosunkowo nowym obiektem jest wieża widokowa przy Granicznych Meandrach Odry w Chałupkach. Ma ponad 27 m wysokości, a na jej szczyt prowadzi 114 stalowych schodów. Znajdują się na niej trzy podesty, ostatni, najwyższy osłonięty jest dachem. Z góry rozciąga się widok na pięknie meandrującą Odrę oraz leżące nad nią gminy po

obu stronach polsko-czeskiej granicy. Kolejnym, świetnie położonym punktem widokowym jest platforma w Pogrzebieniu. Z tej oryginalnej konstrukcji zobaczyć można całą dolinę Odry, a na horyzoncie Góry Opawskie, Beskid Śląsko-Morawski oraz Beskid Śląski.

Swoją platformę widokową ma też Arboretum Bramy Morawskiej w Raciborzu. Znajduje się na skarpie nad „Zaczarowanym Ogrodem”. Widać z niej pięknie prezentujący się żywołotowy labirynt. Patrząc z góry można dostrzec jego charakterystyczną formę kwiatu o pięciu płatkach, inaczej wyglądającą w każdej porze roku. Bardzo oryginalny

charakter ma wieża widokowa w Mszanie. Tematem tej dwupoziomowej platformy są kopalnie działające obecnie lub w przeszłości w okolicy gminy. Na pierwszym poziomie znajdują się tablice zawierające historię górnictwa, natomiast drugi poziom platformy zawiera sześć tablic kierunkowych ze zdjęciami i opisem kopalń.

TURYSTYKA AKTYWNA NA DOLNYM ŚLĄSKU

Jeśli ponad wszystko inne cenicie sobie czas spędzony na świeżym powietrzu, w wyjątkowych okolicznościach natury, nie musicie dalek szukać propozycji na kolejny wyjazd. Podpowiadamy: przyjeździe na Dolny Śląsk! Tak

się składa, że niezależnie od tego, czy od spokojnych spacerów nad brzegiem rzeki bardziej cenicie sobie wędrówki po górach, każdy z was znajdzie tutaj coś dla siebie. Jakby tego było mało, szybkość, z jaką porusza

się pieszy, to około 5 kilometrów na godzinę, czyli w sam raz tyle, aby nie przegapić żadnej z atrakcji, a tych – nie musimy dodawać – w okolicy jest całkiem sporo, zwłaszcza na polsko-czeskim pograniczu, po obu stronach gór. Wystarczy wybrać się na któryś z sudeckich szlaków turystycznych, przemierzyć jedną z popularnych tras już to w Górach Izerskich, w Karkonoszach czy w Masywie Śnieżnika na Ziemi Kłodzkiej, by zrozumieć, dlaczego każdego roku tak wielu turystów odwiedza te urokliwe miejsca.

Przykładowo, w roli niedłgiej, rekreacyjnej przechadzki doskonale sprawdzą się wyjścia do trzech wodospadów po polskiej stronie Karkonoszy – Kamieńczyka, Szklarki czy Podgórnego. Spacer do dwóch pierwszych, zlokalizowanych w Szklarskiej Porębie, można zaplanować na jednodniową wycieczkę, którą dodatkowo urozmaicą napotkane po drodze formacje skalne, np. Krucze Skały. Równie ciekawym pomysłem, nawet dla rodzin podróżu-

jących z dziećmi, będzie całodzienny wyjazd do skalnego miasta w okolicy czeskiej miejscowości Adršpach oraz Teplic nad Metují – gdzie w wyniku wietrzeń piaskowca powstała nie tylko rozległa, ale zupełnie wyjątkowa sieć skalnych kanionów i szczelin, tworząca w połączeniu z niewielkim jeziorem łączy bajkową scenerię.

Turystom zaprawionym w nieco dłuższych wyjściach warto polecić jedną z klasycznych tras w regionie – np. przejście Karkonoszy ze Szklarskiej Poręby do Karpacza lub nawet aż na Przełęcz Okraj (albo w odwrotnym kierunku), z noclegami w polskich schroniskach lub hotelach górskich po czeskiej stronie. Poziom trudności tras jest bardzo zróżnicowany – od wymagającej dobrego przygotowania kondycyjnego malowniczej Ścieżki nad Reglami (biegnącej przy Śnieżnych Stawkach u podnóża polodowcowych kotłów) aż po Główny Grzbiet Karkonoszy, nie zmuszający do pokonywania zbyt dużych przewyższeń, poza konieczno-

ścią podejścia na początku wędrówki. Szczęśliwie każdy wybór jest w tym wypadku dobry. Zapierających dech w piersiach wrażeń i widoków zapewni nie tylko zdobycie Śnieżki, podziwianie urokliwych górskich stawów (Śnieżne Stawki przy polodowcowych Śnieżnych Kotłach, Wielki i Mały Staw przy Schronisku Samotnia) i formacji skalnych (np. Pielgrzymy, Trzy Świnki, Owce Skały i in.), ale także przejście czeskiego szlaku przez Kozie Grzbiety, które są jedynym karkonoskim grzbieciem o charakterze grani.

To zaledwie kilka propozycji spośród wielu potencjalnych tras wycieczkowych, a przecież w trakcie planowania aktywnego wypoczynku regionie nie wolno przegapić Czeskiego Raju (parku krajobrazowego wpisanego na listę dziedzictwa UNESCO), jaskiń dolomitowych w Bozkowie czy malowniczych Gór Orlickich, skąd bez trudu dotrzemy już do Dusznik-Zdroju czy Polanicy-Zdroju, czyli jednych z popularniejszych kurortów uzdrowiskowych. 📍

WYDARZENIA CYKLICZNE

Propozycje spędzenia wolnego czasu na Dolnym Śląsku nie ograniczają się wyłącznie do odwiedzania kolejnych atrakcji turystycznych. To w zasadzie jedynie część tego, co w regionie warto wziąć pod uwagę, planując swój pobyt. Oczywiście, bez zamków i pałaców, różnorodnej architektury, zabytkowych kościołów czy pełnych wartościowych zbiorów muzeów, Dolny Śląsk wyglądałby zupełnie inaczej, ale o wyjątkowości jego kulturowego krajobrazu świadczą także rozmaite wydarzenia cykliczne, od wielu lat przyciągające gości z całego świata. Nietrudno się domyślić, że to właśnie okres wakacyjny jest tym czasem, kiedy w niemal każdym zakątku województwa organizowane są takie czy inne imprezy. Przyjrzyjmy się zatem, gdzie i kiedy trzeba się pojawić.

Osoby zainteresowane historią z pewnością powinny uwzględnić w planie swojej wycieczki udział w Święcie Twierdzy w Srebrnej Górze – każdego roku w czerwcu odbywają się tam festyn forteczny, rekonstrukcja bitwy

z czasów napoleońskich, a także różne warsztaty i konkursy dla widzów. Z kolei pod koniec czerwca w Pałacu Łomnica, położonym w malowniczych Rudawach Janowickich, organizowane jest doroczne Święto Lnu, w którego trakcie zrobimy zakupy na specjalnym kiermaszu produktów lnianych, weźmiemy udział w bogatym programie warsztatów rękodzielniczych czy obejrzymy pokaz mody lniarskiej.

Lipiec w Bolkowie na stałe zapisał się już w kalendarzu wszystkich fanów muzyki spod znaku rocka gotyckiego – każda kolejna edycja organizowanego od ponad dwudziestu lat festiwalu Castle Party przyciąga coraz to nowe zespoły, jak i tysiące uczestników z całego świata. W tym samym miesiącu miłośnicy kolekcjonowania skarbów Ziemi mają możliwość powiększenia swoich zbiorów w trakcie Lwóweckiego Lata Agatowego, którego punktem kulminacyjnym jest międzynarodowa giełda minerałów. Na koniec lipca polecamy jeszcze Święto Papieru w Dusznikach-Zdroju, gdzie w trakcie warsztatów odwiedzający mogą po-

znać proces wytwarzania papieru oraz jego historię.

Tymczasem sierpień w Kotlinie Kłodzkiej, a zwłaszcza w miejscowych uzdrowiskach, od ponad pięćdziesięciu lat upływa pod znakiem festiwalu muzycznych – nikomu, kto choć trochę interesuje się muzyką klasyczną, nie trzeba przypominać o Międzynarodowym Festiwalu Moniuszkowskim w Kudowie-Zdroju oraz Międzynarodowym Festiwalu Chopinowskim w Dusznikach-Zdroju. Oba festiwale to wydarzenia o randze światowej, których nie trzeba szczególnie polecać. Nie mniej ciekawie wypada organizowane w Bolesławcu Święto Ceramiki – w czasie kilkudniowej imprezy odbywają się największe targi ceramiki w Polsce oraz liczne wydarzenia towarzyszące (warsztaty, koncerty i in.). Pod koniec sierpnia warto jeszcze odwiedzić polski Zgorzelec oraz niemieckie Görlitz, by wziąć udział w miejskich festynach o ponad dwustu-letniej tradycji – Jakubach – Święcie Starego Miasta w Zgorzlecu oraz Altstadtfest Görlitz.

Na koniec wakacji proponujemy jeszcze dwie imprezy. Pierwszą z nich jest Festiwal Górski im. Andrzeja Zawady w Łądku-Zdroju, gdzie każdego roku zjeżdżają się miłośnicy gór, w tym najlepsi alpinści i himalaiści z całego świata. W czasie trwania festiwalu ogłaszane i wręczane jest jedno z ważniejszych wyróżnień w środowisku wspinaczkowym, czyli Złote Czekany (Piolets d'Or), przyznawane

autorom najważniejszych przejść w danym sezonie, a od niedawna także – za całokształt osiągnięć. Z kolei w Stroniu Śląskim i Siennej od kilku lat – po przenosinach z Wrocławia – odbywa się festiwal Stacja Literatura, w którym każdego roku goście mają okazję wysłuchać czytań, dyskusji oraz koncertów z udziałem pisarzy z Polski i zagranicy. 📍

SZLAK TAJEMNICZYCH PODZIEMI

Podziemia dolnośląskich twierdz i zamków, korytarze dawnych kopalni, przekształconych w muzea i galerie, czy drążone w zboczach gór tunele i schrony z czasów II wojny światowej skrywają jeszcze niejedną nierozwiązaną dotąd zagadkę. Między innymi dlatego wycieczka Szlakiem Tajemniczych Podziemi to doskonała okazja, by odbyć podróż nie tylko w głąb ziemi, ale przede wszystkim – niezwykle dramatycznej historii regionu. Jakże atrakcje znajdziemy na mapie dolnośląskich podziemi?

Dwie twierdze warowne z czasów pruskich, wybudowane lub przebudowane w XVIII wieku, za panowania Fryderyka Wielkiego, czekają na odwiedzających w Kłodzku i Srebrnej Górze. Do ruchu turystycznego udostępniono w Kłodzku zarówno tunele bezpośrednio pod twierdzą, jak również korytarze pod starówką, kiedyś służące mieszkańcom miasta do celów handlowych i obronnych, dzisiaj tworzące niezwykle ciekawą, Podziemną Trasę Turystyczną. Natomiast w Srebrnej Górze

zwiezdzic możemy dziedziniec, koronę fortu z punktami widokowymi, a także usytuowane pod ziemią kazamaty.

Poszukując kolejnych atrakcji na szlaku, w Górach Sowich natrafimy na pochodzącą z lat 1943-1945 sieć podziemnych tuneli, korytarzy i bunkrów. Ogromnych rozmiarów kompleks o strategicznym znaczeniu dla niemieckiego sztabu dowódczego, drążony głęboko pod ziemią w ramach realizacji tajemniczego projektu o kryptonimie „Riese”, nie został w pełni ukończony, część korytarzy i pomieszczeń została tuż przed końcem wojny celowo zniszczona, ale po wielu latach badań i eksploracji udało się odkryć niektóre z jego części. Sztolnie Walimskie – kompleks „Rzeczka”, tworzony przez trzy połączone ze sobą poprzecznymi halami korytarze o długości ok. 500 metrów, to jedna z trzech udostępnionych turystom lokalizacji. Drugim z ważnych punktów na mapie jest Podziemne Miasto Osówka w Głuszycy, gdzie odwiedzający obiekt goście mają do przejścia ok. 1500 metrów tuneli,

hal, bunkrów i wyrobisk. Nie mniej ciekawie prezentują się powstałe także jako część projektu „Riese”, niedawno otwarte korytarze pod Zamkiem Książ.

Szlak Tajemniczych Podziemi to również przystosowane do zwiedzenia dawne kopalnie, które same w sobie stanowią świadectwo sięgającej wiele wieków wstecz tradycji górniczej w regionie. Tak jest choćby ze Starą Kopalnią Uranu w Kletnie, pozostałością po rabunkowym i niezwykle niebezpiecznym wydobyciu tego radioaktywnego surowca w latach 1948-1953 (niektóre z korytarzy już w średniowieczu służyły górnikom do poszukiwania m.in. żelaza i srebra). Udostępnione turystom fragmenty sztolni nr 18, w której zobaczyć można pięknie prezentujące się wystąpienia minerałów (fluorytu, kwarcu, ametystu), są obecnie w pełni bezpieczne. Jeszcze bogatszą tradycją pochwalić się może Kopalnia Złota w Złotym Stoku, o której pierwsze wzmianki pojawiają się w źródłach niemal 800 lat temu – współcześnie zwiedzenie obejmuje przejście przez

fragment Sztolni Gertrudy, skarbiec przedstawiający ilość wydobytego w kopalni złota, tzw. chodnik śmierci, jak również Muzeum Przestróg, Uwag i Apeli.

Mapę punktów na Szlaku Tajemniczych Podziemi uzupełniają jeszcze dwa, równie fascynujące miejsca – Stara Kopalnia, Centrum Nauki i Sztuki

w Wałbrzychu, największy tego typu obiekt przemysłowy w Polsce, który powstał w nieczynnej od lat Kopalni Węgla Kamiennego „Julia”, oraz Geopark w Krobicy, funkcjonujący w przestrzeniach dawnej kopalni św. Jana, która przez kilka wieków była miejscem pracy górników wydobywających m.in. cynę i kobalt. 📍

